

vpl. Pyhäjärvi

Torstai 20. huhtikuuta 2017

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 4 62. vuosikerta

Korsua rakennetaan Pyhäjärvellä 12.17.1939 talvisodan alettua. SA-kuva.

Talvisodan muistot ovat edelleen tallessa

Venäläisten paraatimarssi Suomeen ei onnistunut talvisodassa. Sivut 6-8.

Taubila-kirjan julkistamistilaisuus tuo historiallisen kartanon vaiheet esiin

Lauantaina 22.4. julkistetaan Taubilan kyläkirja. Historiallisen kartanon vaiheet on koottu yksiin kansiin lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan.

SIVU 11.

Varaa nyt paikkasi Pyhäjärvi-juhlille

kts. sivut
10-11

Martta ja muut mielenkiintoiset persoonat

Martta vaaleahiuksinen isän takana, Annikki äidin takana, Hannes siskojen välissä ja Teuvo mummon sylissä.

Martta Heinonen 95 vuotta, on yksi pitkäikäisiä pyhäjärveläisiä ja mm. suomalaisten kuuluisien elokuvien avustajana toiminut henkilö.

Lehdessämme julkaistavat merkkipäivät ja muistokirjoitukset kertovatkin monesti värikkäitä elämäntarinoita, jotka kannattaa katsastaa.

SIVU 4

20. huhtikuuta 2017

Kesää kohden

Taas ollaan tultu vuodenkierrossa siihen aikaan, ainakin täällä eteläisessä Suomessa, jolloin aurinko alkaa lämmittää mukavasti, katuojat juoksee ja räystäät tippuu, eikä mene pitkäkään aikaa, jolloin ruoho alkaa kasvaa silmissä. Leskenlehti on jo nostonut päänsä eteläisissä rinteissä ja samoin sinivuokot suojaissa paikoissa. Muuttolinnut palaavat pesimäpaikoilleen, tuhatpäiset hanhiparvet ovat vallanneet peltoaukeat ruokaa etsiessään, saattavat viipyä pitempäänkin, niillä tuntuu olevan tietämystä missä lumiraja menee, eivätkä kiirehdi katoilleen. Joutsenet, nämä uljaat linnut, soittelevat trumpettiansa erittäin kuuluvasti, samalla antavat ymmärtää, että heidän reviriireilleen muilla linnuilla ei ole mitään asiaa. Armotonta on taistelu pesäpaikoista, ja joutsenta vastaan taistelijalle jää yleensä hopea käteen.

Maanviljelijät lajittelevat kylvettävien viljojen siemenet siihen kuntoon, että ovat kylvettävissä, samoin on kalusto huollettava, jotta toukotyöt tulisivat sujuvasti tehtyä. Tämä EU on tuonut viljelijälle toimenpiteitä, jotka pitää tehdä ennen pellolle menoa, kaikki pitää panna paperille ja jos pilkun laitat vikakohtaan, sanktiot saattavat viedä koko vuoden tulon. Tämä valvonta tuntuu olevan tosi tiukkaa, jokainen tuote, jota täällä tuotetaan, pitää pystyä jäljittämään, mistä se on lähtöisin, minkälaisissa tiloissa ja minkä näköinen henkilö sen on markkinoille tuottanut, katkeamaton pitää olla tämä ketju. Ulkoa tuodaan Suomeen paljon elintarvikkeita, niiden alkutuotajasta ei ole mitään hajua keltään, tuntuu, että riittää, kunhan tiedetään, jolla se on tullut laivalla Rotterdamiin, muusta viisi.

"Somessa" on paljon kaikennäköisiä ryhmiä, Facebookissa on myös oma Pyhäjärvi VPL-ryhmä. Siinä voivat jäsenet kertoa kaikkea, mikä liittyy Pyhäjärveen ja pyhäjärvisyyteen, jäseniä ryhmässä on lähes kuusisataa, joskaan kaikki eivät ole aktiivisesti mukana. Mielenkiintoisia ovat jäsenten sinne laittamat valokuvat, monet kerrat olen niitä suurennellut ja hakenut tuttuja kasvonpiirteitä, josko sattuisi löytymään joku sukulainen tai muuten tuttu. Kiinnostavia ovat myös eri kylien maisemat ja rakennukset, suojeluskunnantalot ja valistustalot sekä muistomerkit. Noinin kouluksiin löytyy aina muutama tunnistettu henkilö, muutama on arvailun varassa, suurin osa jää tunnistamatta, samoin jopa se, minä vuonna kuva on otettu. Harmittaa, vielä kun kuvien tunnistajat olivat elävien kirjoissa, olisivat kyllä kertoneet, vaan eipä ollut aikaa katsella kuvia ja kuunnella, kuka kukin on. Olisikin hyvä jos näihin vanhoihin kuviin saataisiin kasvoille nimet; joten tunnistamaan, suurennuslasi on oiva apu.

Kesä ja Pyhäjärvi-juhlat lähestyvät kovaa vauhtia, viimeistään nyt kannattaa tutkia passin voimassaoloaika, niin ei tule kiirettä uuden passin hakuun: passi täytyy olla voimassa puoli vuotta matkan päättymisen jälkeen. Vastuullinen matkan järjestäjä Niinimäki hoitaa homman vuosikymmenien tuomalla rutiinilla, joten pian matkaa varaamaan.

YRJÖ INKINEN
Vpl. Pyhäjärvi-
Säätiön
hallituksen
varajäsen

Kuvassa istumassa vas. Raija Suokas, Riitta Kajantie, Katri Rannisto ja Aulikki Kajander. Seisomassa vas. Keijo Kajantie, Heli ja Risto Hakorinta, Sirpa ja Reijo Hakorinta, Pekka Kajander ja Pekka Suokas.

Kajanderit kokoontuivat

Hjalmar ja Hilma (Martta) Kajanderin jälkeläiset tapasivat 8.4.2017 Tampereella. Edellisestä tapaamisesta olikin ehtinyt kulua jo liian monta vuotta, joten oli korkea aika saada sukua koolle.

Aika oli tehnyt tehtävänsä ja moni oli jo ehtinyt poistua joukostamme, mutta saimme sentään sen verran joukkoa kasaan, ettei tarvinnut tyhjiä seinäiä katsella. Sen huomion me teimme, jonka varmasti jokainen sukutapaamista järjestänyt on huomionnut, eli nuorisoa on vaikea saada liikkeelle.

Olemme kuitenkin optimistisia, että kyllä se kiinnostus vielä herää, kunhan ikää tulee lisää. Tätä on syytä toivoa, sillä meidän vanhojen mukana menee tavoittamattomiin paljon arvokasta tietoa, jos sitä ei ole mihinkään taltioidu. Meidän vanhojen päät rupeavat monilla olemaan jo niin reikäisiä, ettei siellä tahdo enää mikään pysyä. Siksi olisikin tärkeää, että suvuista löytyisi sellaisia kynämiehiä tai naisia, jotka tallentaisivat vielä tallennettavissa olevan tiedon kansien väliin, tai sitten digitaalisessa muodossa sellaiseen paikkaan, mistä se on helposti saatavilla.

Meitä Pyhäjärven karjalaisia oli saatu kokoon Tampereen kylpylään toistakymmentä henkilöä, joka oli aivan hyvä saavutus ottaen huomioon sukuhäärän lähtökohdat. Olimmehan melko pieni osa Pyörähtälän Kajanderien monilukuisissa svussa.

Ote Keijo Kajanderin sukuselvityksestä:

Hjalmar Kajander syntyi 20.03.1880 Matiskalassa. Isä oli **Johan Kajander**, joka oli muuttanut yhdessä kihlattunsa **Aleksina En-**

qvistin kanssa Orimattilasta noin 1872-1872 tienoilla Vpl. Pyhäjärvelle ja asettunut asumaan Matiskan kylään. Johan ja Aleksina avioituivat vuonna 1874 ja perheeseen syntyi kahdeksan lasta. **Jenny** (1875-1946), **William** (1877-1958), **Hjalmar** (1880-1949), **Emil** (1882-1942), **Alfred** (1885-1968), **Elis** (1890-1929), **Siiri** (1892-1967) ja **Kaarle** (1898-1962).

Hjalmar Kajander varttui Matiskalassa mieheksi ja avioitui Rauman seudulta Sortanlahteen muuttaneen seppä Lundénin tyttären Hilman kanssa muuttaen asumaan Sortanlahteen kun totesi, ettei kotitilalla ole riittävästi jaettavaa kuudelle veljekselle. Sinne niemen Laatokan puoleiselle rannalle valtion maalle syntyi ajan mittaan päärakennus ja pari sivurakennustakin.

Hjalmar tunsu vetoa liikealalle ja hän perustikin kaupan yhdessä veljensä Williamin kanssa. Alkuperä-oma kerättiin mm. muura- haisten muna keräämällä. Veljesten tuet kuitenkin erosivat ja William perusti oman liikkeen aivan Hjalmarin naapurisiin ja otti nuoremman veljensä Kaarlen kumppanikseen.

Normaalin päivittäiskauppatavaran lisäksi osti Hjalmar paikallisilta kalastajilta kalaa ja marjoja välittämällä niitä edelleen asiakkailleen sekä jälleennyjilleen aina Pietariin asti. Sata-massa poikenneet laivat kuten Konevitsan luostari-kin olivat myös hyvä tu- lonlähde hänen kaupalleen.

Hilma synnytti Hjalmarille viisi lasta: **Arvo** (1909-1972), **Aarne** (1911-1994), **Toini** (1913-2002). Vuonna 1917 syntyneet kaksoset **Onni** ja **Kaarle** kuolivat ehtimättä täyttää ensimmäistä vuottaan. Hilma

Kajander kuoli lapsivuoteeseen 28.03.1917. Hjalmar meni uusiin naimisiin **Martta Vuorisalon** (1895-1970) kanssa ja ja heille syntyi poika **Kalervo** (1920-1999).

Hjalmar Kajanderin koti tuhoutui talvisodassa suomalaisten sotilaiden polttamana. Ikävän tehtävän saivat veljekset Aarne ja Kalervo, jotka silloin olivat olleet paikalla.

Jatkosodan jälkeen Hjalmarin ja Martan tie vei Nokialle **Toini** ja **Yrjö Suokkaan** asuttamaan omakotitaloon, jossa Hjalmar kuoli vuonna 1949. Tämän jälkeen Martta Kajander muutti Tampereelle. **Arvo Kajantie** (ent. Kajander) muutti perheineen Helsinkiin ja Aarne Kajan-

der muutti perheineen Kuortaneelle, jossa ryhtyi jatkamaan isänsä ammattia kauppiana. Kalervo muutti Porin. Maimitakoon vielä, että veljeksillä Laatokalla saatu intohimo kalastukseen säilyi aina elämän loppuun asti.

Näitä vanhoja asioita me palauttelimme mieleemme Tampereen Kylpylän viihtyisissä tiloissa nauttien välillä maittavasta lounaasta ja kahvitarjoilusta. **Keijo Kajantie** esitteli meille vanhoja kuvia videolla ja allekirjoittanut toi näytille **Aune Kähösen** keräämiä kuvia aina viime vuosiaan kadallupäiviltä asti.

Toivottavasti tapamme uudelleen pian, ennen kuin aika jättää meidät.

PEKKA SUOKAS

Yllä oleva kuva on vuodelta 1914, ja lähettäjänä on Saimi Jyväskylästä ja vastaanottajana neiti Siiri Maria Kajander, myöskin. Vasolainen. Siiri tunnettiin paremmin Maikkina, eikä hänestä myöhemmin juuri muuta nimeä käytettykään. Hän toimi opettajana Pyhäjärvellä. Oheisen kortin on lähettänyt hänen opiskelutoverinsa Saimi opettajaseminaarin päätyttyä. Kortissa on kaunis runollinen teksti: Kun nyt eroamme, niin murhe painaa rintoja. Waan muista sinä minua, ja minä muistan sinua. Niin murhe haihtuu tuulihin, ja ilo tulee rintoihin. Virkatoverisi Saimi, Jyväskylä. Löytyykö vielä lisätietoja kuvaan, kysyile Pekka Suokas, Vuorenpolkukatu 1 A 1 33710 Tampere. Puh. 0400-357777 pekka.suokas@gmail.com

Vammalan Karjalaseuran toritapahtumassa virvottiin ja myytiin satamäärin piirakoita

Vaaliluantaina 8.4.2017 Vammalan Karjalaseura tempaisi perinteisesti Vammalan torilla, jossa vaalitelttojen ja myyntikojujen joukossa oli myös seuran torikat ja pöydät täynnä leipomuksia.

Pöytien ääressä oli myymässä ja virpomassa seuran hallituksen jäseniä. Tänä vuonna seuran päävirvottava oli Sastamalan seurakunnan talousjohtaja **Raimo Kemppi** (kuvasa), jonka juuret sekä isän että äidin puolelta johtavat luovutettuun Karjalaan. Seuran sihteeri **Maileena Hyyti** virpoi hänet.

Piirakoita oli leivottu perjantaina monessa eri kodissa myyntiin, nuorin leipoja oli 3-vuotias **Venla**, joka oli myös mukana tapahtumassa.

Yhteensä myytäviä piirakoita oli viitisen sataa, myynnissä oli vielä pääsiäispikkuleipiä ja kakkuja, joissa kaikissa oli virpomisruno mukana. Kaikki teki hyvin kauppansa, lisäksi saatiin mielenkiintoisia keskusteluja ihmisten kanssa.

Sää vaihteli lumisateesta kauniiseen auringon paisteeseen, myös komedia kurkiparvia lensi taivaalla.

Seuran puheenjohtaja **Pertti Hakanenkin** ehti käydä pisteellämme vaalitönsä parista useaan kertaan ja tervehtimään seuran jäseniä ja muita myyjäisistä kiinnostuneita.

MAILEENA HYYTI

Yhteensä myytäviä piirakoita oli viitisen sataa, myynnissä oli vielä pääsiäispikkuleipiä ja kakkuja, joissa kaikissa oli virpomisruno mukana

Nuori tanssitaituri palkittiin

Eemeli ja Michalina tanssiesityksessään.

Eemeli Tusa, 15 vuotta, valittiin Kirkkonummen vuoden 2016 poikaurheilijaksi. Hänen lajinsa on kilpatanssi.

Hän oli mitaleilla kaikissa junioriluokan SM-kilpailuissa vuonna 2016. Keväällä 2016 hän voitti pronssia ja hopeaa vakio- ja latinalaistanssien SM-kilpailuissa parinsa **Nita Ronkaisen** kanssa.

Joulukuussa 2016 hän saavutti hopeaa 10-tanssin SM-kilpailuissa nykyisen parinsa **Michalina Szabelskan** kanssa. Eemeli ja Michalina kilpailevat huhtikuussa EM-kilpailuissa Englannissa. EM-viikonloppua seuraa vuoden kohohta, Blackpoolin tanssifestivaalit. Perinteikäs, upeissa puitteissa järjestet-

tävä viikko kokoaa yhteen tanssijat ympäri maailman. Kilpailuja on joka päivä, ja Eemeli ja Michalina edustavat Suomea myös joukkuekilpailussa. Pikkuveli **Kaapo Tusa**, 11 vuotta, osallistuu myös kilpailuviikkoon parinsa **Fay Antikaisen** kanssa. Myös he edustavat Suomea joukkuekilpailussa.

Eemeli ja Kaapo Tusan vanhemmat ovat **Jarna Savolainen** ja **Tuukka Tusa** Kirkkonummelta. Jarnan vanhemmat **Laila** ja **Pauli Savolainen**, Huittinen.

Paulin vanhemmat **Eli**na o.s. **Pakarinen** ja **Nestori Savolainen** Vpl. Pyhäjärvi, Huittinen.

Äitienpäivän ajatuksin

Olen usein ajatellut sodan kokeneita äitejä. Suurin osa heistä on jo nukkunut pois.

Otan tässä muisteluuni oman äitini, **Aune Inkisen**, o.s. **Viskari**. Hänen sitkeytensä jakaa kovissa koettelemuksissa oli uskoma-tonta.

Me ”uuden sukupolven” äidit emme ymmärrä, kuinka vähäisillä apuvälineillä he tekivät jokapäiväisiä askareitaan. Ei ollut kaikilla sodan jälkeen pulsaattoripesukoneita-kaan. Jopa paksut vaat-teet pestiin käsin.

Äidin ja isän oli aloitettava elämänsä vieraalla seudulla kokonaan alusta.

Onneksi oli osaami-

sen taitoa ja suurta uskoa huomiseen. Perheessämme oli myös sairas lapsi. Äitini hoivasi häntä hyvin ja rakkaudella. Hän sai elää kotonaan elämänsä loppuun asti.

Töitä äidillä oli kädet täynnä. Oli oltava navetas-sa, peltotöissä ja huolehdit-tava, että perheellä oli jotain pöydässäänkin. Pakastimesta ei ollut tietoakaan. Sienet ja marjat poimittiin ja sitten säilöttiin talveksi. Omasta pellosta saimme juurekset kellariin sekä vil-jasta myllyn kautta jauhot. Kaikki teurastuksesta saa-tava liha myös hyödynnet-tiin. Syntyi makkarat ja ala-toopit.

Äitini paistoi viikottain, jopa kesällä, pullat, ruislei-vät, maistuvat karjalanpi-rakat, lauttukukat, vieläpä

mämminkin hän valmisti kokonaan itse. Ei silloin haettu kaikkea kaupasta.

Äitini suuri nautinto oli kukkapenkien hoito. Myös hän tarkkaili luonnon kau-neutta. Hänelle tuli usein mieleen ne Pyhäjärven rak-kaat maisemat, joita hän kaipasi suunnattomasti. Juuri kotiseudun menetys ja lottana näkemänsä sota jät-tivät jälkensä äidin tervey-teen.

Kuitenkin sydämessäni on kiitos siitä tärkeimmästä, jonka äiti antoi. Se oli rakkaus ja hellyys meitä lapsia ja lapsenlapsia kohtaan.

Äitini olisi täyttänyt tämän vuoden heinäkuussa 100 vuotta.

Muisteli tyttäresi

MARITA KANGASMAA

Aune Inkisen, o.s. Viskari lottapuvussaan. Kuva kirjasta Noitermaan seudun historiikki; taistelujen vuodet.

Tilaa oma Vpl. Pyhäjärvi-lehti itsellesi tai läheiselle lahjaksi! vuosikerta 35 euroa, 12 numeroa vuodessa

Kirkonsanoma

Kevätsiivouksesta pääsiäisen iloon

Kevät on jälleen koittanut. Valo ja lämpö ovat voittamassa talven pimeyden ja kylmyyden. Kirjoitan tätä maaliskuun lopulla ja ihastelin muutama päivä sitten mökillä käydessäni syreenipensaiden silmujen kasvua pihan suojaisimmassa nurkkauksessa. Muuttolintuparvia on jo jonkin aikaa lennellä taivaalla. Pelloille on pysähtynyt joutsenia ruokailemaan matkallaan kohti pohjoista. Vesistöjen sulapaikoissakin niitä on näkynyt. Piholla ja teiden varsilla on toisenlaisia merkkejä. Vaikka syksyllä haravat olivat ahkerassa käytössä ja jälki silmiä tyydyttävää, nyt katse havaitsee paljon siivoamisen tarpeita. Perennojen kukkavanat töröttävät pystyssä ja kukkapekkien rusketettiin lehtiruisukkeet odottavat leikkaajaa ja siistijää. Teiden pakkasvauriot ovat nekin yksi kevääseen kuuluvia ilmiöitä. Autoilijan on syytä olla tarkkana ja koetettava sivuttaa ainakin pahimmat kuopat vahinkojen välttämiseksi.

Kevääseen kuuluu paaston aika. Yhtenä sen tarkoituksena on asettaa meitä tsetutkistelun paikalle. Jokaisen elämästä löytyy asioita, joista olisi hyvä päästä eroon. Merkillisen hyvin kaikenlainen paha löytää persoonassamme otollisen kasvupohjan. Synti on sinnikäs kaveri, joka lukuisilla eri tavoin pyrkii saamaan ihmisestä otetta. Tässä kohdassa ei kukaan voi röyhittää rintaansa ja syvällä rintäänällä vakuuttaa olevansa siitä vapaa. Mutta juuri äskettäin menossa olleeseen ajankohtaan kuuluu kehoitus katumukseen.

Herramme kertoivat vertauksen tuhlajaopojasta (Lk. 15), joka sai pyynnöstään isältään perinöösänsä tämän vielä eläessä. Poika lähti vieraisiin maihin ja tuhlasi rahansa. Lopulta hänen mieleensä tuli, että hänen lapsuudenkodissaan palkollisten tilanne oli paljon parempi kuin hänen oma alennuksensa sikopaimenena. Hän ”meni itseensä” ja päätti palata. Isä osoittautui edelleen isäksi. Hän juoksi poikaa vastaan, sulki hänet syliinsä. Anteeksianto oli totta.

Poika oli muuttunut. Hän oli lähtenyt kodistaan suurieleisesti ja ehkä uhmakkaanakin kuvitellen luultavasti hienosti selviävänsä. Toisin kuitenkin kävi. Hänen oli myönnettävä epäonnistumisensa. Siitä oli seurauksena katumus, jonka hän puki sanoiksi: ”En ole enää sen arvoinen, että minua kutsutaan pojaksesi” (Lk. 15). Noita sanoja ei ollut helppo lausua, mutta sanoittaessaan näin tilanteensa poika tajusi toimineensa väärin ja tunnusti sen rehellisesti.

Kristityillä ihmisellä on suunnattoman hieno etuoikeus. Me olemme kaikki enemmän ja vähemmän tuhlajapoikia tai -tyttöjä ja syyllisyyden kantajia. Mutta meillä on suunnattoman suuri etuoikeus ja lupa tulla Jumalan eteen ja tunnustaa syntimme ja syyllisyytemme ja pyytää tekemisiämme ja tekemättä jättämisiämme anteeksi. Tutussa ja rakkaassa Herran rukouksessa anomme ”anna meille meidän syntimme anteeksi”. Joskus on kuitenkin suurta viisautta tehdä täysi suursiivous sisimmässään keskustelemalla sielunhoitajan kanssa. Tällaista keskustelua kutsumme ripiksi. Siitä Martti Luther opettaa Katekismuksessaan näin: ”Ripissä on kaksi kohtaa: ensimmäinen, että tunnustamme syntimme; toinen, että otamme riippi-isältä synninpaaston eli anteeksiannoksen niin kuin itse Jumalalta emmekä epäile, vaan uskomme vakaasti, että syntimme on tällä päästöillä anteeksiannettu Jumalan edessä taivassa”.

Toivotan meille kaikille hyvää matkaa tsetutkistelun ja katumuksen kanssa! Meille on tarjolla täysi turva suuren Vapahtajamme kärsimyksen, kuoleman ja ylösnousemuksen tähden taivaallisen talon todelliseen ilojuhlaukseen.

”Maksettu on velkani mun. Ylistys olkoon ristiinnaulitun.” (Vk. 960)

VEIJO JÄRVINEN

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN

KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:

www.karjalanliitto.fi/
vplpyhajarvisaatio

Merkkipäiviä

”Olen tyytyväinen elämäni” toteaa 95 vuotta täyttäneen Martta Heinonen

Martta Heinosen kotikylä oli Noitermaa, jonne perhe muutti hänen ollessaan 6-vuotias. Hänen vanhempansa olivat **Olga** (o.s. **Karonen**) ja **Juho Kopsa**.

Äidin ensimmäisestä avioliitosta oli kolme sisarusta. Sen lisäksi Martalla oli **Hannes-veli** ja **Annikki-sisar**. Vuonna 1933 orvoksi jäänyt sukulaispoika **Teuvo Kallio** (myöhemmin mm. valtakunnan soveltaja) tuli heille asumaan muutamaksi vuodeksi.

”Pappa oli konemestari Waldhofin tehtaalla. Äiti työskenteli karjakkona Taubilan kartanossa. Kävin kiertokoulua ja 9-vuotiaana menin yläkouluun, jossa opettajana oli **Työne Koponen**. Lähinaapurina olivat **Musakat**, **Sipposet** ja **Taivassalot** (sukulaisia). **Toini Pelkosen** kotikin oli samalla kylällä. Oli Porsaanmäki ja monta muuta paikkaa. On minulla muistutava Sortavalan Laulujuhliinkin 1926 - Vakkosalmen puisto”.

Martta Heinonen oli 15-vuotias, kun Teuvo Kallio siirrettiin toiseen sukulaisperheeseen Tampereelle ja hänet pyydettiin seuralaiseksi. Siellä hän kävi rippikoulun 1938 ja työskenteli Talvisodan aikana Brandenin kenkätehtaassa. Kesällä 1943 hän kävi kotona Noitermassa, jonne ”pappa oli rakentanut uuden mökin entisen poltetun talon kivioloille. Äiti leipoi hänelle kakkarat matkaeväiksi”. Väliarhuan aikana Martta Heinonen muutti Hel-

sinkiin, jossa avioitui turkulaisen **Aulis Heinosen** kanssa. Perheeseen syntyi neljä lasta.

”Lapset kävivät Maunulan yhteiskoulua, joka on Viipurin Realikoulun jatkuu. Muutimme Kontulan 1970-luvulla ja menin töihin Suomalaiseen kirjakauppaan. Harrastin tanssimista ja näyttelemistä. Tulihan sitä avustettua filmiesäkin, mm. Kulurin valssi - ja Niskavuoren Loviisa - elokuvissa. Eniten pidin laulamisesta, kävin laulutunteillakin. Vuosaareen muutin 1982. Nyt minulla on seitsemän lastenlasta ja muutama neljästä sukupolvekin. Olen onnellinen ja tyytyväinen elämäni. Paljon olen elämäni aikana kokenut ja päässyt matkustelemaan ulkomaillekin.”

Olit mukana Vpl. Pyhäjärvi-seuran ensimmäisessä kokouksessa Viipurilaisen osakunnan huoneistossa Helsingissä 9.3.1957. Keneltä kuulit tästä?

”Anttonen Aarre ja Helvi kertoivat. Minulla oli kotona pieni vauva. Lupasin miehelleni, että käyn kokouksessa vauvan ruokinnan välissä. Kotiinpaluu venyi yli puolen yön, kun lähdetessä huomattiin, että nauhalakolla oli käynyt varas. Turkikset olivat kelvonneet. Asian selvittelevi peitkään. Anttonset veivät kotiin Maunulaan. Kokouksissa olen käynyt aina, kun muilta ”kierreitäni” olen ehtinyt. Kevätretket ovat olleet mukavia.”

Martta seisoo isän edessä ja Annikki vanhempien välissä sekä Hannes-veli.

Näin muisteli Martta Heinonen nykyisessä kodissaan Helsingin Vuosaaressa. Albumissa on tallella arvokkaita valokuvia kotiväestä Noitermaalta. Vpl. Pyhäjärvellä hän on käynyt kolme kertaa, viimeksi 10 vuotta sitten. Ikä ei vielä paina, vaan hän jaksaa olla elämämyönteinen ja iloitse ”nuorisostaan”.

”Olen kiitollinen ja tyytyväinen elämäni.”

RIITTA HIRVONEN

Kaisa-Liisa Korhonen ja Martta Heinonen ovat vanhat kuoroystävökset. Juhani Forsberg kokosi v1976 juhlille Helsingin Pyhäjärvi-seuran Lauajat. Kuva: Riitta Hirvonen.

Koneurakoitsija Pertti Musakka 70-vuotiaaksi

Tiistiaamuna 21.3.2017 lähdimme **Markku Nuoran** kanssa **Pertti Musakan** 70-vuotisjuhliin. Markku kun on Pertin ja **Helyn** tuttu Karjalanmatkoiltaan. Juhlat alkoivat ruokailulla, ja kuka Helyn tuntee, niin ruokapöytä oli runsas ja monipuolinen.

Kerron tässä vähän Pertin konemiesuran alusta ja muistakin vaiheista. Pertin isä **Tuomas** oli 1950-luvun alkupuolella saanut ostotulvan traktorille, ja niin ilmestyi Tuomaan pihaan tuliterä Allis-Chalmers -merkin kone, Tuomaan silmäterä. Kone oli bensapetrooli-käyttöinen; käynnistettiin bensalla ja lämpimänä käännettiin hana petroolille. Tuomas ajeli talon ajoja ja tuli välillä syömään, ja ettei kone jäähtyisi, jätti sen käymään ja laittoi turkin nokalle estämään jäähtymistä. Pertti, alle kouluikäinen viikari, oli seuran-

nut tapahtumia tarkasti ja oli jo hajulla konehommista. Pertti nakkasi turkin tattereelle ja hyppäsi pukille ja lähti tielle. Niin lähti Tuomaskii keittiöst, ko näk pojan lähtevän. Tuomas juoksi Pertin ja traktorin perään ja oli tavoittamassa karkurit, mut konemies ko Pertti oli, ni ties et isoivahe pääl ja kaasuvipu täysil, ni joha isä jäi. Kyl Tuomaa sisuksi korvens pahast, ko molemmat silmäterät katosiit mutkii taa.

Tuomas varmast ajattel, et mis kunnos tuloot takas, jos tuloot. Mut tullit hyö takas kiiltävän ko läh-teissäkki. Arvelen, että Pertti kerkis metsää piiloo vähäks ajaks. Eppäilen, et konehommatt ja tekniikka jäivät siin Pertin tietois- vanaa ja ajn hevosiin.

Konehommatt ovat täyt-täneet Pertin koko elämän. Urakoitsijana hänellä oli

koko Mouhijärven kunnan alue hallussa. 1960-luvun puolivälissä hän toi miniän näytille. Myö sirkkelöiti tukki lauvoiks, ko miniäkokes kävel lähel sitä sahhaa, mie sano Tuomaalle, et meinäs männä sormet terrää, ol se niinäti ilmestys. Helystä, o.s. **Inkinen**, tuli Pertille hyvä vaimo, ja koneurakointi jatkui. Koneet isonivat ja kaluston määrä lisääntyi.

Urakointi jatkuu nyt **Kimmo**-pojan johdolla, vaikka taustatukana Pertti on vielä Hely-vaimonsa kanssa. Kimmon urakointi on monialaista, joskus tarvitaan apuväkeäkin.

Vuodet ovat vierineet ja joitain vaivojakin merkkipäiväankarille tuoneet, mutta jos Kimmo tarvii hätäapu, kyl pystyisit koneine puikkoihin tarttumaa ja laittaisit nykynuorison mukaan ”hommatt haise-maan”.

Terveyttä siul ja perheelles toivottaa mukavista 70-vuotispäivistä kiitellen pikuserkkusi

HANNU
LUUKKANEN

Muistokirjoituksia

Aarre Kuusivuon muistolle

Aarre Kukko syntyi 22.2.1926 talvisena pakkaspäivänä Karjalassa, Pyhäjärven Riiskan kylässä ja tarkemmin syntymäpaikkana oli sauna. Vanhemmat olivat **Helmi** o.s. **Lehikoinen** ja **Jalmari Kukko**.

Perhe-elämä oli onnellista ja esikoista hoidettiin huolella. Äiti Helmi kuului runossaan tätä seuraavanlaisesti. ”Vanhemmat aarrettaan hoivaivat, isovanhemmatkin poikaa hemmotteli. Poika oli jokaiselle kuin silmäterä, kun ei toista pientä lasta ollut silläerää”.

Lapsuusvuodet kuuluivat ja perhe kasvoi; **Airi** syntyi v. 1929, **Kauno** v. 1931 ja **Pertti** v. 1933. Ja Helmin runo jatkui. ”Tuli vuosien päästä sisko, sekä veljeä kaksi, jokaisen tunsivat vanhemmat yhtä rakkahaksi. Tuo aika oli meille lyhyttä onnen aikaa, vielä nytkin sitä muistan ja kiipeästä kaipaannan”.

Aarren ollessa 6-vuotias isä Jalmari sairastui makkasairauteen ja joutui leikkattavaksi Viipurin läntinen sairaalaan. Siitä puoletosta vuotta seurasi toipumisaikaa ja hän menehtyi 35-vuotiaana kotonaan elokuussa 1934 rukiinleikkautuskäytökäiden aikana. Hautausten jälkeen alkoi äidille vaikea aika, neljää orpolasta hoitaen.

Isovanhemmat avustivat lasten hoidossa parhaansa mukaan, mutta silti siitä seurasi perheen hajauttaminen. Lapset joutuivat sijoitettavaksi eri paikkoihin, sukulaisten hoiviin. Aarre joutui tänsä hoiviin ja tädistä tuli ns. sijaisäiti Aarrelle. Sijaisäiti piti huolta vaahteista ja pyykeistä sekä paikasta ruokapöydässä, jossa oli leipä ja särvinä kaikille. Erikoisesti lauantaisin oli piirakoita ja makkaraa uuni-ruokassa sivupintaa kastikkeena. Äiti Helmi muisteli tuota aikaa seuraavanlaisesti: ”Elämäämme tuli äkkiä surua ja huolta, kohdalo alkoi näyttää vain nurjaa puolta, elämäntoverin kuolo nuorena otti, katekeran kaipauksen minulle tuotti. Silloin kai kapinoin Jumalaa vastaan, kuinka näin voi rangaista heikkoja lastaan”.

Aarren lapsuus kului ensin kiertokoulua käyden ja sitten kansakoulua. Niiden ohella hän avusti maanviljelystyöissä ja kalastuksessa Laatokalla, sekä harrasteli kouluverkereiden kanssa kaikenlaisia.

Mutta sitten syttyi talvisota v. 1939 Aarren ollessa 13-vuotias ja ensimmäinen evakkomatka sisä-Suomen puolelle alkoi. Matkaan lähdettiin junalla Aarren toimesta ns. hevostiehenä. Hän piti

huolta perheen hevosesta. Evakkojuna tuli Kauhavan asemalle ja sijoituspaikkana oli Alavus. Helmi kirjoitti tästä. ”Toinen murhe seurasi toista, ei ihmisen järki voinut ymmärtää moista. Oli kauan jo aavisteltu idän uhkaa, kohta oli rajalla tulta ja tuhkaa, pois kodeistaan sai lähtee kannaksen kansa, vain tuntematon tulevaisuus seuransa. Aihetta tuota ei kannata jatkaa, kuvailla katekera evakkomatkaa”.

Sodan päätyttyä perhe palasi takaisin Karjalaan ja pari vuotta siellä oluaan syttyi jatkosota 1941-1944. Kutsunnaat suoritettuaan Aarre käskettiin rintamalle nostoväestä, vaikka ei ollut suoritannut varusmiespalvelusta, Valamoon, Laatokan rannikkoprikaatiin osallistuen siellä sotatoimiin lähinnä vartiointitehtävissä sekä työkimiehenä. Sodan ajan palvelus alkoi 23.2. ja päättyi 7.10.1944, 7 kuukautta ja 14 päivää 18-vuotiaana. Sodan jälkeen hän suoritti varusmiespalveluksen Riihimäen Kenttätyöstörykmentissä.

Sodan jälkeen seurasi muutto Tyrväälle ja sukunimi Kukko muutettiin Kuusivuoksi vuonna 1948 Aarren aloitteesta. Näin hän halusi varmistaa paremman alun uudelle elämälle uudessa asuinpaikassa. Aarre aloitti työuraansa Asevarikko 3:ssa autonkuljettajana toimien myös auton-asentajana. Ja vähiellen Aarren sisaruskes löysivät paikansa uudessa asuinpaikassa. Helmi muisteleeikin sitä näin. ”Tänään ovat sentään asiat toisin, kuinka kaikesta Jumalaa kiittää voisin. Siinä sodan meksessä lapset varttui, jokainen nuorena työhönkin tarttui. Vaikka puuttui heiltä isän neuvot ja kurti, silti nunnon ihmisiä heistä jokaisesta tuli. Voinikin nyt käteni ristiin liittää ja jokaisesta lapsesta Luoja kiittää”.

Elämä asettui pikkuhiljaa aloilleen ja kerran linja-autossa Aarre kiinnitti huomionsa kauniiseen nuoreen naiseen, nimeltä **Inkeri**. Ensinnä vain katseita vaihdettiin ja sitten myöhemmin he kohtasivat sattumalta Levon metsästyseuran ammuntakilpailuissa. Siellä Inkeri hoiti Aarren poskeen tullaavaa haavaa, mikä oli tullut haulin kimmokeesta. Siitä tutustumisen ja seurustelun alkoivat. Kihlajaiset olivat 4.7.1951 ja vuoden päästä pidettiin häät Tyrvään kirkossa 3.8.1952 ja häähuhla oli varikon ruokalassa. Häätmatka suuntautui Helsinkiin, olympialaisiin lentokoneella. Yhteisiä avioliittovuosia kertyikin Inkerin kanssa 64 vuotta, ja siihen päälle vielä kihla- ja seurusteluaika.

Aviopiiri muutti asumaan Inkerin vanhempien raken-

tamaan ja omistamaan taloon, mikä sijaitsi Luhdankadulla. Ja samassa talossa asuivat myös Inkerin vanhemmat.

Ensimmäisten avioliittovuosien aikana Aarre pääsi opiskelemaan Tampereen teknilliseen koulun opiskellen autoteknikoksi. Sen jälkeen työpaikkana olivat ensin Levorannan autoliike ja sitten Valmetin Linnavuoren tehtaat. Vuonna 1964 hän sai hyvän työpaikan työnjohtajana Vammaskosken tehtaalta, missä hän kehittäeli myös armeijan panssarivaunumoottoreiden ja kaluston huoltokorjausta. Vammassa oyltä hän jäi eläkkeelle 60-vuotiaana v. 1986. Samanaikaisesti vaimo Inkeri kävi töissä verotoimistossa ja jäi sieltä aikanaan eläkkeelle.

Perhe kasvoi Aarren opiskellessa; vuonna 1956 syntyi **Merja** ja myöhemmin vuonna 1962 **Mervi**. Lapset kasvoivatkin kodin piirissä Inkerin vanhempien toimiessa päivisin lastenhoitajina. Isä Aarre oli lempeä, mutta myös jämäkkä kasvattaja; kun hän komensi tyttöjä, häntä piti aina totella ja häntä uskottiinkin paremmin kuin muita.

Avioliiton ja lapsien ohella Aarren sydäntä lähellä oli kalastus, mikä oli varmasti lapsuuden peruja Laatokalta. Helmi kuvaillikin Laatokan kalastusta näin. ”Laatokka oli jokaisen yhteinen pankki, sieltä miehet rahaa kalastaen hankki. Kesällä rannalla vedettiin uuttaa, harvoin apaja pettymyksen tuottaa. Silloin tunsu kalastaja suurimman ilon, kun saalista tuli kerralla yli monen sadan kilon. Aamuaurinko jo kultaisti taivaanrannan, kun kalastajat saalistaan kuormaan kantaa”.

Harrastuksenaan Aarre kävi ahkerasti kesäisin onnella ja talvisin pilkillä, joten perheen ruokapöydästä nähtiin usein kalaa. Vuonna 1953 Aarre oli perustamassa Vammalan Urheilukalastajat ryttä, missä hän toimi aktiivisesti koko ikänsä niin kauan kuin kuntoa ja terveyttä riitti. Hän osallistui moniin onki- ja pilkkikilpailuihin sekä joskus myös kalamiespiirin tietokilpailuihin. Niinpä palkintopokaleja kertyi kirjajuhlun vuosien aikana useita. Lisäksi vielä oman veneen myötä harrasti verkkokalastustakin jonkun verran. Vielä ennen menehtymistään hän luki ahkerasti Erä sekä Metsästäys ja kalastus -lehtiä, sekä muisteli kalastusta Laatokalla ja lukuisia kalastusreissujaan Suomen Lappiin ja Pohjois-Norjaan.

Isoin kala olikin Norjasta saatu 10,5-kilon lohki, mitä

hän vielä muisteli aika ajojin.

Tärkeää Aarrelle oli myös lasten lapsien opettaminen kalastuksen saloihin. Pitkajänteisyyttä siinä kovin tarvittiinkin, kun lapset saivat pyöritettyä ongen siimansa lähimpien puiden oksien ympärille ja mihin milloinkin. Ahkerasti pappi vei Mervin poikaa, **Anttia** nuorten onkikilpailuihin, mistä kertyikin pojalle kaikkiaan 10 mitalia, joista seitsemän on kultaista.

Vastapainona Aarren omille kalareissuilleen hän harrasti yhdessä perheensä kanssa kotimaan matkailua, varsinkin 1960-70-luvuilla. Joka kesä autoon pakattiin soputelta ja neljä makuupussia sekä monta kassillista vaatetta ym. Ja sitten lähdettiin telmällemaan. Lomareissut suuntautuivat ympäri Suomen ja välillä poikettiin sukuloimassa Inkerin sukulaisten luona Nurmijärvellä ja Aarren sukulaisten luona Kuusamossa. Välillä käytiin Ruotsissakin laivareissuilla, ja Ahvenanmaalla. Inkerin kanssa he kävivät kahdestaan myös Tanskassa ja Norjassa sekä Ruotsin Visbyssä, ruusujen saarella.

Aarre kuului myös työnsä puolesta Vammalan tekniset ry:hen ja työhön liittyvän panssarivaunuhuollon kautta ns. tankkimönttöeriin, minkä tärkein tapahtuma Aarren mielestä oli talvinen pilkkikisa. Niihin hän osallistui joka vuosi ja pääsi useasti palkinnolle, ja jopa yhtenä vuonna hän voitti koko kilpailun saaden palkinnoksi mm. ison pokaloin. Osallistumisesta kilpailujen palkintosijoille sai aina kunniakirjain, joita kotona olikin eteisseinällä raameissa monia. Ja joka vuotuisesta kilpailuista sai joka kerran uuden hihamerkin ommeltavaksi pilkkihalarin hihaan tai rintamukseen.

Tampereen teknillisen koulun opiskeluvaiheihin hän piti myös yhteyttä toisinaan. Heillä olikin tapana pitää kokoontumisia tietyin väliajoin. Yksi kokoontuminen oli mm. ulkomailta Espanjassa, mihin Aarrenkin osallistui.

Karjalaisuus oli myös Aarren sydäntä lähellä. Hän kuului Vammalan Karjalaseuran ja oli Kukkojen sukuseuran jäsen. Pyhäjärvi -lehteä aina odotettiin ja siitä hän seurasi toisten karjalalaisten kuulumisia. Kesäiset sukujuhlat ja vuositaapaamiset olivat aina tärkeitä Aarrelle ja hän osallistuikin niihin lähes aina.

Useita matkoja hän teki myös kotiseudulleen Karjalaan, varsinkin 1980-luvulla. Hän vierailikin siellä omassa lapsuuden kotitalossaan ja piti yhteyttä talon nykyisiin asukkaisiin. Mus-

kan majatalossa hän yöpymonesti ja kerran kaivolla käydessään hän näkiin ulkonäöltä tutun miehen, **Vladimir Putinin**, jolla oli kesähuvila Musakan lähellä. Karjalaisuuden myötä hänen harrasteisiinsa kuului myös sukututkimus ja hän oli perustamassa Vammalan seudun sukututkijat ryttä.

Sotaveteraanitoiminnasta Aarre kiinnostui varsinkin eläkeikässä. Hän osallistui moniin tapahtumiin seurakuntatalolla ja kesäjuhlin Kosken pihassa. Sotaveteraanien kuntoutuksessa Ikaalisten kylpylässä hän oli useita kertoja ja Inkerinkin oli pari kertaa mukana.

Aarren vanhetessa häntä alkoivat erityisesti jalat vaivata ja se oli aika rajoittava tekijä kalastuksesta ja asumisen suhteeseen. Viisi ja puoli vuotta sitten tuli muutto palvelujen äärelle Sastamalokotiin. Omasta autosta piti luopua ja sitten tuli kotitalon myyntikin. Aarre suhtautui kaikkeen tähän tyynesti ja oli tyytyväinen, kun tyttäret hoitivat asioita. Usein hän sanoikin ”Kiitos kaikesta”!

Eläkevuosinaan Aarre alkoi kirjoittaa lyhyitä muistelmiaan varsinkin Karjalasta ja kalastuksesta, mitä tytär Merja sitten kirjoitti puhtaaksi. Lisäksi lehtien lukeminen ja televisio katselu oli mieluista puuhaa aina loppuun asti.

Viimeisien vuosien aikana Aarre koki monia ikäviä

hetkiä tutujen kuolinilmoituksia lukiessa. Suurin suru tuli, kun veli **Kauno** kuoli syyskuussa 2016 ja vaimo Inkeri joulukuussa. Hän sanoikin silloin, että nyt sitten on kirjoittaminen loppu.

Sitten kuitenkin hän tammihelmikuun vaihteessa kirjoitti vielä jotakin. Tammikuussa kuoli Karjalasta tuttu **Kukon Liisa**. Häntä ja hänen miestänsä **Mattia** hän muisteli viimeisessä kirjoituksessaan, mikä jäi keskeneräiseksi Aarren jouduttua sairaalaan. Sydämen vajaatoiminta sai Aarresta yliotteen ja hän menehtyi äkillisesti aamulla 20.2.2017. Luulpena, että näin Aarre olisikin halunnut lähtee täältä, nopeasti ja äkkiä.

Aarre kuoli 20.2.2017 ja oli kuollessaan kahta päivää vaille 91-vuotias. Lapsuusajan vaikeiden vuosien jälkeen hän eli onnellisen elämän sekä saavutti hyvän ammatin ja toimeentulon sekä perheen. Hän sai seurata lastensa ja kolmen lastenlapsensa elämää, ja sai vielä kolme lasten lastenlastakin.

Muistamme Aarren aina neuvokkanaan, rauhallisena, mieteliäänä ja harkitsevana ihmisenä, joskus vähän hilla-jaisenaakin....

Kiitollisuudella isää muistetaan

MERJA JA MERVI PERHEINEEN

Löytyykö vielä valokuvia Vpl. Pyhäjärvi-seuran alkuvuosilta?

Vpl.Pyhäjärvi-seura perustettiin 1957 Helsingissä. Löytyisikö vanhempiesi tai isovanhempiesi albumista kuvia seuran toiminnan alkuvuosikymmeniltä? Nyt on korkea aika taltioida niitä mm. seuramme 60-vuotishistoriikkiin. Ota nopeasti yhteyttä: Riitta Hirvonen, 0504147359 tai riitta.hirvonen@kotikone.fi

”Paraatimarssi Suomeen” – talvisota venäläisten silmin

Sodan jälkeen venäläisille häpeällisestä talvisodasta ei saanut Neuvostoliitossa edes puhua, saati kirjoittaa. Entisten sotilaiden muistia ei voitu kuitenkaan kahlita.

Vuonna 1992 Mainilan laukausten päivänä 26.11. ilmestyi Suomessa kahden venäläiskirjailijan teos ”Paraatimarssi Suomeen” – talvisota venäläisten silmin. Tekijät **Viktor Stepakov** (s. 1960) on kasvatustieteiden kandidaatti ja toimii Pietarin yliopiston kasvatustieteellisen laitoksen assistenttina, ja **Dimitri Orehov** (s. 1952) on koulutukseltaan filosofian kandidaatti ja työskentelee Venäjän tiedekatemiassa informatiikan ja automatisoinnin tutkijana. Teoksen suomensuomen **Matti Hyvärinen**.

Kirjan julkistamistilaisuudessa kirjailijat olivat WSOY:n vieraina Helsingissä ja sen jälkeen viettivät parin viikon ajan vierainani Nokialla osallistuen kirjansa johdosta uusiin kirjan esittelytilaisuuksiin. Tilaisuuksien yleisö koostui sotaveteraaneista ja teosta myytiin ennätyslukemat.

Viktor Stepakov, joka on teoksen varsinainen kirjoittaja, kertoi teoksen synnystä. Hän oli lapsena hyvin paljon ja varsinkin kesällä isovanhempiensa luona hoidossa. Isoisän ikäiset miehet kokoutuivat usein yhteen iltaisin ja aina heidän keskustelunsa ja muistojensa aiheena oli Suomen talvisota. Se koettiin kauheimmaksi asiaksi heidän elämässään. Osa miehistä oli ollut Puolan rintamalla ja saksalaisia vastaan, mutta se ei ollut mitään verrattuna Suomen sotaan.

Asiat jäivät Viktorin mieleen ja kun hän kirjoittautui yliopistoon, hän tiedusteli yliopistosta Suomen talvisodasta kertovaa tietoa. Sitä ei löytynyt mistään. Joissakin oli lyhyt tieto pienestä ”kahakasta” Suomen rajalla 1939.

Hän ei jättänyt asiaa sikseen, vaan laati suureen päivälehteen ilmoituksen, jossa pyysi talvisodan veteraaneja kertomaan kokemuksistaan. Hän sai 500 kirjettä talvisodan kaikilta rintamilta, jossa puhuivat tavalliset rivimiehet, sotilaat ja upseerit. Aineistoa olisi ollut paksumpaan teokseen, mutta Matti Hyvärinen tiivistä tekstiä 360 sivuseksi. Viktorilla oli hyvä taito kertoa miesten tunteja, mutta kyllä häntä hiegan huvitti propagandasta Neuvostoliitossa ennen sotaa.

Suomi janosi sosialismia...

Ennen sotaa Neuvostoliitto koitti vakuuttaa kansalleen, että sota Suomea vastaan oli välttämätön. Sitä vaati ennen kaikkea Leninigradin turvallisuus.

”Suomalaiset istuvat jo nyt aseistettuina puiden oksilla rajallamme ja tiirailevat olojamme sieltä. Kohta he jo sotaisina ovat Leningradin porteilla.” Lisäksi kansalle uskoteltiin, että Suomi janoaa sosialismia ja ottaa vastaan kukkakimpun Punna-armeijan, joka vapauttaa heidät porvarillisesta ikeestä ja kaikesta kurjuudesta. Viekkämme siis heille hyvinvointi ja vapaus.”

”On saatu käsky vapauttaa Suomen kansa porvarillisesta **Tannerin** ja **Cajanderin** koplasta toveri **Stalinin** 60-vuotispäivään mennessä (21.12.). Tämän merkkipäivän yhteydessä on Helsinki valloitettu ilman tappioita – Suomen kansa odottaa meitä vapauttajina.”

Suunnitelmat olivat siis selvät. Jos kansasta joku rohkeni epäillä sodan mielekkyyttä, todettiin hänet kansanviholliseksi ja se oli samaa kuin kuolema. Viktorin eräs tietolähde kertoi, että noin 700 epäilijää ainakin ehdittiin tuomita, ennen kuin yksimielinen päätös syntyi.

Kuusisen hallitus

Marraskuun 30. päivänä Pravda-lehdessä ilmestyi ”Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitean” vetoamus Suomen työläisille, jossa mm. Kremlin suomalaiset vaativat ”Kansan pyöveleitä” ja heidän apulaisiaan sekä vararikossa olevaa hallitusta syöstäväksi vallasta.

Seuraavana päivänä neuvostolehdistö ja radio julistivat, että Terijoella on perustettu Suomen Kansainvälisen Tasavallan Kansanhallitus. Tätä toimenpidettä seurasivat Neuvostoliiton ja Kuusisen hallituksen väliset neuvottelut ja runsaskäytin kaupankäynti.

Stalin lahjoitti Kuusiselle 70000 neliökilometriä Neuvosto-Karjalan aluetta ja Kuusinen puolestaan myi Stalinille osan Karjalan kannasta 120 miljoonan Suomen markan hintaan sekä ulkosaaressa ja osia Kalastajasaarennosta pohjoisella jäämerellä 300 miljoonan markan hinnasta. Lisäksi Kuusinen suostui antamaan vuokralle Hankoniemen kohtuullista korvausta vastaan. Kaupanteon päälle solmittiin ”yhteistyö ja avunantosopimus”.

Tämä sopimus otettiin Venäjällä todesta. Se otettiin vastaan ilolla ja parasta toivoen... Kerroin Viktorille, että meitä pyhäjärveläisiäkin riittää joka lähtöön. Kuusisen hallituksen maatalousministeri **Armas Aikiä** oli syntynyt Pyhäjärveltä ja liekö ollut mukana varsinaisissa ”kasinokoupoissa”.

Kansanarmeija

Kun Suomella oli nyt Kuusisen hallitus ja ministerienkin paikat oli jaettu ”hoidin” nyt vaikka tuota hommaa” periaatteella, puutui hallitukselta enää armeija.

Tätä, tarkoitusta varten perustettiin ”Suomen kansanarmeija”, jonka perusrunkona olisi 106 Jalkaväkikidivisioonaa. Se muodostettiin karjalais-suomalaisista Neuvostoliiton kansalaisista. Stalinin puhdistukset olivat tehneet tehtävänsä 30-luvulla suomalaisten keskuudessa ja siksi tuotti vaikeuksia löytää tarpeeksi miehiä. Joukkoon otettiin vepsäläisiä ja myös venäläisiä. Armeijan komentajana oli **A. Antila** ja käskyt ja komennot tuli antaa suomeksi.

Armeijan päätehtävä oli agitointi ja propagandan levittäminen Suomen alueella.

Kansanarmeijan juhlallinen tehtävä oli tuoda kunniakkaasti Suomen Kansainvälisen Tasavallan lippu Helsinkiin presidentinlinnan katolle työtätekevien iloksi ja kansanvihollisten kauhuksi. Juhla huipentuisi Senaatintorilla pidettävään paraatiin, jonka vastaanotaksi itseoikeutusti **O. W. Kuusinen**, kansan kukittessa Suomen ”pelastajat”.

Paraatitilaisuuksien varten oli hankittu erikoinen englantilaismallinen sotilasunivormu, joka oli hyvin näyttävä. Toinen voitonmarssi kulkisi Suomussalmelta Ouluun.

Suhtautuminen suomalaisiin

Neuvostoliiton sotilaille annettiin ohjeet siviiliväestöön suhtautumisessa.

”Kun tulette valloitetulle alueelle, kohdelkaa siviiliväestöä ystävällisesti ja antakaa heille pieniä lahjoja. Suomalaiset ovat vähän hidasjärkisiä ja yksinkertaisia. He saattavat suhtautua aluksi teihin epäluuloisesti, mutta kun huomaavat hyvän tarkoituksemme, kokevat meidät vapauttajina.”

Hyökkäys alkoi

Koko talvisota oli venäläisveteraanien muistoissa verta, vilua ja kyyneleitä.

”Marraskuun 30. päivä-

nä kello 8.00 aamulla kuului korvia repivä jyrinä. Hyppäsin korsusta ulos ja katselin rajan suuntaan. Siellä oli helvetti valtoimenaan, koko maa ympärillä keiui ja valitti. Vaikutti siltä, että toisella puolen ei mikään eikä kukaan voinut jäädä henkiin.”

Suomalaisten oletettiin pelästävän niin, että antautuisivat heti. ”U-raa Stalinin ja isänmaan puolesta! Suomalaista valkokaartilaiskoria vastaan – pikatulta!”

Suomalaisten vastarintaa yllätti täysin. ”Meille oli kerrottu, että suomalaisten aseet ovat viime vuosidalta. Kun ylitimme rajan, konekiväärit papattivat tervetuloivotuksen.”

Suomalainen sotilas koettiin käsittämättömän taitavana sotijana. ”Ne istuivat käkinä puitten oksilla ja ampuivat meitä kuin jäniksenpoikia. Tien varressa levähdettäessä ne tulivat tienvallin takaa ja ampuivat 10-miehisen ryhmän häipyen sen jälkeen kuin aaveet yöhön. Niitä sai pelätä koko ajan.”

Miestappiot olivat valtavat. Polttrukit koittivat väärillä tappiolukuja, mutta näkiin jokainen omin silmin, mitä ympärillä tapahtui. Venäläiset antoivat tunnustuksen suomalaisille kaatuneiden poisviennistä. ”Tullessamme vallatulle alueelle emme havainneet yhtään kaatunutta. He olivat korjanneet kaikki pois. He kävivät ikään kuin sivistyneempää sotaa. Jopa sodan päättyessä maaliskuussa ja miesten noustessa poteroistaan iloitsemaan rauhasta, hihti luoksemme suomalainen upseeri: ”Emme pyydä muuta kuin saada viedä kaatuneet veljemme Suomen puolelle.”

”Vaan toisin oli meidän puolella. Emme ehtineet viedä miesryyppyä pois ja usein ne jäivät panssari-vaunujemme alle, halkaistuna kuin lantut. Se oli ikävää katseltavaa.”

Itse sodasta olisi kirjoitettava vaikka kuinka paljon. Kun rauha maaliskuun 13. päivä tuli, oli se helppus ja ilonhetki molemmille

osapuolille. Menetykset ja muistojen arvet, niin henkiset kuin fyysiset, eivät unohtu koskaan kummankaan osapuolen mielestä.

”Suomalaisilla oli perusteltu motiivi – meillä vain Stalinin ja poliitrukkien miellettyjen käskyjen noudattaminen”, toteaa neuvostotilas.

Itsenäinen Suomi

Paraatimarssi Suomeen jäi toteutumatta. Samoin juhliha vastaanotto O. W. Kuusisen johdolla Helsingin Senaatintorilla.

Esteen suunnitelmille teitte Te, kunniotetut Suomen sotaveteraanit. Teidän yksimielinen päätös, se talvisodan tahto, oli säilyttänyt Suomen itsenäisenä. Puutuitte voimallisesti jopa presidenttipeliin ja siksi tänäkin päivänä presidentinlinnan katolla hulmuu itsenäisen Suomeen lippu. Kiitos elämästä ja vapaudesta jälkipolville.

SALME RINTALA

Evakuoituja tavaroita Pyhäjärven asemalla. 16.3.1940. Kuvat: SA-kuva.

Tienviitta kuvattuna Sortanlahdessa jatkosodan aikana 24.8. 1941.

”Menetykset ja muistojen arvet, niin henkiset kuin fyysiset, eivät unohtu koskaan kummankaan osapuolen mielestä”

Viesti talvisodan rauhasta saapui Sortanlahteen: Tuli lakkaa

Talvisodan päättymisen kaksikymmentävuotispäivän iltana Muuramessa olimme kuunnelleet tavanomaisesti radion iltauutiset, joissa mainittiin tänään tulleen kuluneeksi kaksikymmentä vuotta talvisodan rauhasta.

Vanhemmat puuhailivat omia ilta-askareitaan tuvassa ja me kaksi veljestä puursimme läksyjen parissa. Tavanomaiseen tapaan äiti laitteli iltateetä ja iltapalaa pöytään ja kehotti sitten sakkia nousemaan teelle. Isämme **Jaakko Kailasto** lopeteli siltä päivältä tutun työnsä eli entisenä Laatokan kalastajana verkkojen pauloituksen ja siirsi pauloitusvehkeet ja verkot omille sijoilleen ja siirtyi pöydän ääreen.

Sinä kaataessaan iltasaijua teemukiin hän nosti katseensa ja alkoi kertomaan: ”Kyl mie oikei hyväst muistan sen kons illo yöl tulj se viesti Sortanlahtee talvsova rauhast. Mie oli sillo Kannakse Lohko esikunnas viestikeskusaliupseerin ja päyvästijän. Lohko komentajan esikunnas ol se Laatokan rannikkotyöstö luoj ja everstiluutnantti **Rikama**. Mie muistan, et se alko olla paremmikkii jo aamupuolta yötä, kun...”

Ja isäni jatkoi, että esikunnan pihana ajoi ja pyssäyty isän henkilöä, minkä hän näki verhon raosta. Hetken kuluttua portaissa kolisivat askeleet ja ovelle ilmestyi ulkovartiomies, joka ilmoitti, että sisälle pyrkii III Armeijakunnan lähettiupseeri.

Isäni antoi vartiomiehelle luvan ja ei aikaakaan,

kun portaista kuului vetävät askeleet ja ovesta työnnyt sisään upseeri, joka ilmoitti olevansa III Armeijakunnan lähettiupseeri ja halusi tavata komentajan everstiluutnantti Rikaman heti, sekä tiedusteli missä komentaja on.

Isäni vastasi, että komentaja on mennyt vastikään nukkumaan takahuoneeseen. Luutnantti sanoi, että hänen asiansa on kiireellinen ja komentaja on mentävä herättämään.

Isäni teki työtä käskettyä ja meni komentajan huoneeseen ja nyki nukkuvan komentajan hereille sekä ilmoitti armeijakunnan lähettiupseerin odottavan.

Rikama vastasi tulevana aivan kohta ja isäni poistui tuvan puolelle.

Aikaa kului hyvä tovi eikä komentajaa kuulunut, jolloin lähetin askeleet edestakaisin poikki tuvan tiheivät ja hän sanoi, että on mentävä katsomaan, miksi komentaja viipyy. Hänen asiansa on kiireellinen.

Isäni meni ja totesi, että komentaja nukkuu umpisen unta. Uusi herätys olkapäästä ravistellen ja ilmoitus lähetistä herätti everstin, joka nousi samantien sängystä ylös ja sanoi nyt tulevana.

Kohta pian hän astui esikunnan puolelle täysissä yöpukeissa ja upseerilähetti teki ilmoituksen sekä otti salkustaan asiakirjan, jonka ojensi komentajalle. Rikama silmäili paperia uusin silmin ja siirtyi keskilattialta pöydän luo isäni kiirehtiesä suurentamaan petromaxin valoa. Komentaja tuijotti sanomaa ikään kuin lukien sitä kahteen kolmeen kertaan ja samalla hiljaa mumisten: ”Vai niin... vai

Rannikopuolustusupseeri eversti Rikama jatkosodan aikaan Äänislinnassa 31.12.1943. Kuva: SA-kuva.

niin... on solmittu rauha ja tuli lakkaa tänään kello 11.00”.

Sitten hän antoi kiittauksen lähettiupseerille, joka sanoi kiirehtivänsä rintaman suuntaan ja pyörrähti kiireisin askelin kohti ovea ja ulos autolleen.

Komentaja laittoi sanoman pöydälle ja päälle painoksi jonkin esineen, katsoi seinäkelloa ja sanoi isälleen: ”Antakaa minun nukkua vielä vajaat pari tuntia ja tulkkaa sitten herättämään. Tuli lakkaa tänään.”

Sanoma talvisodan rauhasta oli tullut Itä-Kannaksen Rannikkolohkon ko-

mentajalle everstiluutnantti Rikamalle. Kului tuskin tuntiakaan, kertoi isäni, kun hänen oli jo herättävä komentaja viimeisen sota-aaman vilkkaaseen käsky- ja viestiliikenteeseen.

Talvisodan taisteluja muistelllessaan pyhäjärveläiset rannikopuolustuksen veteraanit mainitsivat usein Rikaman taitavana rannikkotyöstön ja -puolustuksen luojana.

Heidän puheessaan oli kunnioittava eetos ja sävy, kun he kertoivat, että se oli eversti Jussi Rikama, joka loi Laatokan rannikkotyöstön, kuten tutut Kone-

vitsan, Ylläppään, maineikkaan Järisevän ja jollain tavoin salaperäisen, mutta kauaskantoisen Kaarnajoen patterin. Eversti Rikaman nimi oli piirtynyt historiaan jo heidän talvi-iltain tarinoissaan.

Pyhäjärveläisterveisin

JUHANI KAILASTO
Paljasjalkainen
riiskalainen

” Heidän puheessaan oli kunnioittava eetos ja sävy, kun he kertoivat, että se oli eversti Jussi Rikama, joka loi Laatokan rannikkotyöstön ”

Kannakselta Keski-Suomeen kalastamaan mini-Laatokalle

Mielessäni joskus väikkyi oheinen isäni kertoma, kun riiskalaiset muistelivat talvisodan aikoja ja tapahtumia.

Vuimeksi neljä vuotta sitten meitä riiskoisten sukua kokoontui muutama harva Muuramessa ja puhe kääntyi evakkopolven muisteloissa kuin luontoaan talvisodan Riiskaan ja Sorttalaan sekä evakkotien kokemuksiin ja koettele-

muksiin. Siinä evakkotien kulkijoiden talvisodan muistelojen puheenparressa väreili enemmän jotain sensitiivistä kuin jatkosodan tarinoissa. Uskaltaisiko sanoa, että jatkosodan kokemukset olivat jollain tavoin arkipäiväistyneet?

Sain silloin kipinä, että voisin tämän isäni kertoman panna paperille. Se ehkä olisi kertomisen arvoisen historian pisanä rintaman tulikenttien takaa Sortanlahdesta eli Sorttalasta, mitä sanaa tutummin Sortanlahdesta käytettiin. Se jäi niin muistiin; muistan sen ilta-askareiden jälkeisen tsaijunjuonti- ja iltapalan hetken.

Meidän Kailastojen suku on vanhaa riiskalaista Laatokan kalastajasukupolvea monen muun suvun tavoin Riiskasta. Kerrottakoon, että ukkini isä hukkuu vanhimman poikansa kanssa Laatokan kolme päivää puhaltaneeseen syysmyrskyyn lokakuun viimeinen

päivä vuonna 1885.

Sen verran siitä, että ukkini toiseksi vanhempansa oli myös lähdössä tälle kalastusreissulle Polvanan kalasaunoilta, mutta hänen isänsä oli sanonut juuri kalastusalusta vesille työnnettäessä, että ”Tehhääki nyt sillee, et jääki sie naisil kotmieheks. Kyl myö kahestaa tää reissu pärjätää. Tehhää sillee”.

Ukkini teki työtä käskettyä ja astui veneestä maihin ja suuntasia Polvanasta tuttua polkua kotitahville. Isä ja velimies suuntasivat keulan merelle kohti Konovitsan pohjoispuolta. Nouseva länsimyrsky ei ollut kaukana ja se oli voimakas: ”Kolm päivää se tuul ja myrskys jot Laatokka ran-

na ikivanhat lakkapäpetäjätküi nöyräst kumartuit ja syvää. Siit myrskyst ei kukkoa selvint”. Näin muisteli vanha polvi. Olisikohan isä aavistanut ja lukenut myrskyn merkit ja kehotti yhden jäämään maihin. Näin ukkini joutui ottamaan jo nuorena talon isännyyden.

Evakkotiellä jatkosodan juna toi meidät ja monet muut Jyväskylään ja sieltä Pääjännettä pitkin laivalla Muurameen. Eipä arvanut silloin laivamatkalla naisväki, että näistä alla lipuvista vesistä tulisi monelle riiskalaiselle ja Sorttalan suunan kalastajalle uusi mini-Laatokka. Sellainen leiväantaja se kuitenkin oli parin vuosikymmenen ajan, ja sii-

tä voidaan olla kiitollisia, mutta sen kertominen olisi jo ihan oma tarinansa.

Aineellinen niukkuus sodan jälkeen ja parempi huominen kuului arkipäivään, mutta Laatokalla opittu tieto-taito oli vahvaa ja hyvin arvostettua pääomaa. Sen opit innostivat mukaan myös uuden kotiseudun miehiä kalastamaan ja tasoittivat parhaasta päästä evakkotien kulkijoiden asettumista uusiin oloihin.

JUHANI KAILASTO

”Aineellinen niukkuus sodan jälkeen ja parempi huominen kuului arkipäivään, mutta Laatokalla opittu tieto-taito oli vahvaa ja hyvin arvostettua pääomaa”

Laatokan puolustuksesta, osa 10: Konevitsan luostarisaaren vaihteita

Konevitsan eteläpatteri

Luostarisaaren eteläkärjessä oli kaksi patteria, kevyt ja raskas. Kevyen kaksitykkisen 75 mm:n patterin tykit asensi paikalleen ruotsalainen tykkimestariyhtiö kesäkuussa 1918. Tykeillä suoritettiin myös onnistunut ko-ammunta.

Kapteeni Väinö Svanström on tullut III Rannikkotykkistöpataljoonan komentajaksi maaliskuussa 1919. Kesäkuussa hän suoritti Rannikkotykkistörkmentti 3:n nimiseksi muuttuneessa joukossaan perusteellisen tarkastusmatkan. Sen perusteella syntyi huolellinen rannikkotykkistön päälliköille osoitettu raportti.

Konevitsan eteläpatterista Svanström raportoi: ”Konevitsan patteri n:o 9 saman saaren eteläniemellä, varustettu kahdella 75 m/ varustetykillä, puolustaa itse saarta sekä rantaluokan Sortanlahden ja Konevitsan välillä. Patteri on heikonpuoleisesti rakennettu, kuitenkin on patteri omin voimin rakentanut maa-rintasuojuksia hirsvahvikkeineen. Patterin vieressä on vahtitupa, jossa miehistö voi oleskella, mutta itse kassarmista sijaitsee 2½ km patterista. Puhelinjohto löytyy patterin ja patteriston välillä. Patterin vieressä on tähtystasema korkeassa puussa; patteri on taistelukuntoinen.”

Kevyt kaksitykkinen patteri sijaitsi Konevitsan saaren kaakkoisimmassa niemessä. Niemestä esiintyy kartoissa sekä nimi Kiviluoto että Kivisaari. Raskas, vuonna 1919 rakennettu patteri sijaitsi toisella niemekkeellä noin 300 metriä kevyestä patterista itään.

Sekä raskaan että kevyen patterin perussuunta oli suurin piirtein etelä-kaakko. Niemen päihin sijoitettujen patterien ampumasektorit olivat vertanen laajat. Katveta kummallakin patterilla oli varsinaisesti vain takamaasto eli Konevitsan saaren suunta.

Ennen 1930-lukua oli tavallista, että rannikkopatterilla oli takakatveita. Vaikka kiinteitä rannikkotykyä saattoikin suunnata 360 astetta eli täysympyrän, oli patterien perussuunnan vastakkaisella puolella usein metsää, kalliota tai rakennuksia. Patterilla oleva tähtystasema oli tavallisesti myös rakennettu siten, siltä saattoi johtaa tulta vain edessä avautuvale

merialueelle.

Venäläisiltä perityt Canet-tykit olivat alun perin sellaisia, että maksimikorotus oli noin 30 astetta, mikä tietenkin synnytti laajat katveet, ellei tykkiä sijoitettu saaren korkeimmalle kohdalle, kuten esimerkiksi Mökerikössä tehtiin. Canet-tykkien joustolaitteet käännettiin tykin yläpuolelle 1930-luvun alkupuolella. Näin tykinputkea voitiin suunnata pystysuunnassa lähelle 45 astetta. Kantama lisääntyi ja myös maastoesteiden merkitys väheni. Kuuden tuuman patterien kyky nimenomaan maa-ammuntoihin lisääntyi oleellisesti.

Konevitsan Eteläpatterin alue pakkolunastettiin luostarilta heti 1920-luvun alussa. Itse patterialueelta noin 800 metriä pohjoiseen sijaitsi Konevitsan varuskunnan ampumarata. Eteläpatterin alue olikin Konevitsan varsinainen koulutusalue. Se oli erotettu muusta saaresta aidalla. Eteläpatterilla toimi vuoteen 1928 asti korpraalikoulun nimellä RT 3:n alipuseerikoulu.

Konevitsan Eteläpatterin alueelle pääsee helposti kävelemällä kauniin mäntyjä kasvavan hiekkarannan suuntaista tietä noin kaksi kilometriä. Vanha patterialue alkaa heti Marian skii-tian jälkeen. Itse skii-tia on ollut neuvostoaikana torpedovarastona ja siihen on tämän vuoksi tehty pahan näköisiä muutostöitä. Skii-tian korjaukset ovat jo kuitenkin käynnissä. Viereinen, aikanaan puolustusvoimien asutuskäytössä ollut tiilirakennus on pystyssä, mutta tyhjillään ja huonossa kunnossa. Vanhan kivääriampumaradan miltei umpeen metsittyneen linjan löytää läheisestä tiheiköstä.

Ensimmäisenä huomio kiinnittyy itse Eteläpatterin alueella hajan hajan olevan metalliromun runsauteen. Huomio kiinnittyy myös lukuisiin kaasutorpedon moottoreilta näyttäviin jäänteisiin. Kasarmialue sijaitsi Suomen kaudella patterialueista hieman pohjoiseen. Itse puikasarmista löytyy pusikkujen peittämät kivijalat. Sen sijaan upseerirakennus on yllättäen pystyssä! Kyseessä lieneekin koko Laatokan rannikkopuolustuksen ainoa jäljellä oleva 1920-luvun alun puurakennuskantaa edustava rakennus. Kunnakkaita päiviä ja sotilaiden perheonea nähnyt rakennus on tyhjillään.

Läntisemmässä niemessä sijainneen kevyen patterin rakenteita ei luotettavasti löydy hakemallakaan. Alueen soramaastoon on

uusien isäntien aikana tehty lukuisia suurehkoja kaivantoja ja kevyet tykkiasemat ovat todennäköisesti menneet muodottomiksi niiden myötä. Ainoa selvästi havaittava jäännepatterista on pensainkon keskeltä löytyvä vanha kaapelikoppi.

Raskas patteri sijaitsi itäisemmässä niemessä. Alueelle johtaa hyvä, kovapintainen tie. Itse patterialue niemen korkeimmalla kohdalla on nykyään hämmäntävä näky. Suomalaiset räjäyttivät raskaan patterin linnoitteet talvisodan päätyttyä. Väli rauhan aikana neuvostojoukot kunnostivat asemia jonkun verran. Mutta jatkosodan aikana eteläpatterille ei enää sijoitettu raskasta tykkikalustoa, joten vanhat tykkiasemat jäivät raunioiksi.

Sotien jälkeen patterialue on rakennettu täyteen neuvostoajan koetointaan tarkoitettuja tiilirakennuksia. Näyttää siltä, että entisiä tykkiasemia on hyödynnetty koekeskuksena rakenteissa. Entisiä miehistö- ja ampumatarvikesuojia on käytetty muuhun tarkoitukseen. Osa niiden suomalaisvalmisteista rautaoivista on edelleen paikallaan.

Konevitsan pohjoispatteri

Konevitsan pohjoispäähän oli kesän 1918 suunnitelmiensa mukaan tarkoitus rakentaa kevyt patteri. Patterilla suoritettiin linnoitustöitä ja se sai numeronkin. Kevyet tykit jäivät kuitenkin lopulta asentamatta, koska vuonna 1919 päätettiin raskaaseen kalustoon.

Laatokan Puolustuksen komentaja kapteeniluutnantti Yrjö Roos raportoi syyskuussa 1918 Konevitsan pohjoiskärjen patterista numero 8 näin: ”Patterin rakentamista ei ole vielä aloitettu, mutta 1 kpl 75 m/m Patteritykkiä on valmis lähetettäväksi. Ainekset, puutavaraa tykinalustoja varten lukuunottamatta, ovat paikalla. Asuntoja on, mutta täytyy ne siirtää etämmäksi patterista. Ainekset rakennusten sisustamista varten ovat paikalla. Sementti rintavarustuksia varten on myös paikalla.”

Uusi komentaja Väinö Svanström puolestaan raportoi asiasta kesäkuussa 1919: ”Konevitsan patteri n:o 8 saaren koillisella niemellä on jo osaksi rakennettu, mutta täytyy työlle loppan suorittaa ja varustaa 2:delta 75 m/m laivatykillä - - . Tämä patteri yhdessä patterin n:o 9 kanssa suojaa Konevitsan sekä Sortanlahden tärkeän sataman.”

Konevitsan linnakkeen pojille on järjestetty 10 km ampumahiihto. Pojat lähtevät taipaleelle minuutin väliajoin. SA-kuva, Konevitsa 14.2.1942.

Reporttien valossa lievästi vetämättömältä näyttävä kevyen patterin varustelu työ jäi lopulta sikseen. Konevitsan varsinaiseksi pohjoispatteriksi tuli kaksitykkinen 6 tuuman Canet-patteri. Sen tykit kuljetettiin paikalle myöhäissyyskuyllä 1919. Patteri saatiin ampumakuntoon seuraavan vuoden keuholla. Pohjoispatterin ampuma-ala oli kunnioitettavan laaja etenkin, kun otetaan huomioon, että tykit oli sijoitettu venäläisittäin suoraan rintamaan aivan lähelle toisiaan. Pohjoispatterin perussuunta oli koillinen. Takasektoria yli luostarisaaren ei ollut.

1930-luvun suomalaisessa topografikartoissa Konevitsan eteläpatterien alue nimeksi on kirjoitettu Eteläinen. Pohjoispatterin alueen nimi puolestaan on Pohjoinen. Laakea, männikköä kasvava Konevitsan saari ei muutenkaan näytä niemen antajia suuremmin innoittaneen.

Nykyään Konevitsan Pohjoispatterille pääsee mainiosti joko kuljemalla luostarilta noin viiden kilometrin matkan saaren länsirintaa seuraavalla hyväksurtoista tietä. Tie kulkee läpi kauniin mäntymetsän ohi mielenkiintoisen Hevoskiven. Veneellä tulija puolestaan voi rantautua suoraan saaren pohjoisrannalle olevaan kauniiseen luononsatamaan.

Entisellä Pohjoispatterin alueella toimii luostarilta vuokratulla alueella edel-

leenkin Moskovan Tiedekatemian vaatimaton tutkimusasema. Alueella on myös runsaasti materiaalia muistuttamassa aikaisemmasta sotilaallisesta tutkimustoiminnasta. Mitään kulkurajoituksia ei alueelle kuitenkaan enää ole.

Vanhan patterialueen rakennuksista ei ole jäljellä ainuttakaan. Kasarmin jyrkä kivijalka löytyy aivan patterille johtavan tien vierestä. Alueella on muutama datsa. Osa entisen kasarmin kivijalasta on hyödynnetty yhtä datsaa rakennettaessa.

Itse raskaan patterin tykkiasemat löytyvät pusikkokien keskeltä läheltä rantaa. Noin 50 metrin päässä toistaan sijaitsevat asemat ampumatarvikekomeroineen ovat ehjiä. Tykkien betoniset peruskartiot ovat paikallaan. Toisen kartion päälle on asetettu suuri visksi – ilmeisesti uusien isäntien tarpeisiin. Toisen peruskartion päälle on rakennettu vahva ristikkolavetti. Kyseessä lienee suomalaisen tekemä jatkosodan aikainen rakennelma kevyttä kiinteitä rannikkotykyä varten. Konevitsan pohjoispäässä oli jatkosodan aikana kevyt rannikkopatteri.

Pohjoispatterin linnoitettiin liittyy kaksi aivan aiinlaatuista piirrettä. Ensimmäinen on se, että täällä miehistösuojaat olivat erillään itse tykkiasemista. Muista kuuden tuuman pattereista tuttua kasematikkäytävien verkkoa ei Konevitsan Pohjoispatterilla siis ole.

Miehistösuojaan liittyen erikoista on myös se, että se on täydellisesti räjäytetty. Jäljellä vain suuri monttu sinne tänne töröttävine teräsbetonirautoineen. Asia saattaa selittyä sillä, että neuvostopioneerit ovat harjoitelleet räjäytyksiä alueella.

Miehistösuojaan räjäyttämistä huolimatta itse tykkiasemat ovat koskemattomia. Tämä on onnekas tosiasia on jättänyt jälkipolvien ihailtavaksi kohteen, jollaista ei enää juuri missään muualla näe. Kuuden tuuman tykkiasemat linnoitettiin 1920-luvulla niin, että itse tykin ympärille tehtiin kolmelle sivulle matala, takaa avoin reunus. Sinänsä lujasti tehtynäkin tällainen linnoite tarjosi tykkimiehistölle mittomän suojan. Rakennetta kutsuttiinkin lam-mastarhaksi.

Nämä linnoittamisen kukkasat korjattiin usein paikoin paremmiksi vuoden 1939 aikana tapahtuneissa linnoitustöissä tai viimeistään jatkosodan aikana. Koska Konevitsan raskas patteri jäi historian talvisodan myötä, jäivät myös asemat, pieninä jatkosodan aikana tehtyjä muutoksia lukuun ottamatta ennalleen.

ERKKI MARTTILA
Laatokan puolustuksen perinneyhdistys

Kirjoitus on aiemmin julkaistu Jaakkiman Sanomissa

Evakkojen elämää Pyhäjärvellä 1941–1944

Tämä kirjoitus perustuu Karjalan talvisodan evakoiden etsintään sijoituspaikkaansa vuosina 1941–1944 lähettämiin kirjeisiin. Kirjeiden kirjoittajia ovat **Katri Pärssinen**, hänen tyttärensä **Vieno Kaasalainen** ja Vienon vanhin lapsi **Aira**.

Kirjeet on lähetetty Viipurin läänin Pyhäjärveltä Kuortaneelle leskiemäntä **Kaisa Knuutilalle** ja Ranta-Knuutilan talon tyttärelle: **Aiille**, **Maijulle** ja **Martalle**. Kirjeissä puhutaan miehistä jotka olivat rintamalla: **Juho Knuutila** Kannaksella, **Heimo Knuutila** Rukajärvellä, **Jussi Kaasalainen** Laatokan meripuolustuksessa ja **Vilho Pärssinen** Kannaksella.

Kirjeet ovat päättyneet minun haltuuni, koska Kaisa Knuutila oli isoäitini ja Martta äitini. Ranta-Knuutila on heidän kotitalonsa tilan nimi, ja sitä käytettiin epävirallisena sukunimenä erotukseksi muista Knuutiloista. Olen syntynyt pian kirjeiden kirjoittamisen jälkeen, enkä muista tavanneeni kirjeiden kirjoittajia. Heistä kylä puhuttiin kotona nuoruudessani, koska yhteydenpito jatkui sodan jälkeen.

Kirjoituksessa on käytetty taustatietona **Johannes Virolaisen** kirjoja (Karjalaiset Suomen kohalta, 1988 ja Siirtokarjalaiset 1941-44, 1989). Hän toimi sodan aikana virkamiheinä, jonka tehtävään kuului suunnitella ja valvoa ihmisten ja eläinten siirtoa.

Karjalan evakuointi tapahtui vaiheittain talvisodan alla ja sen kuluessa. Pyhäjärveläiset saivat lähtökäskyn 30.11.1939, sodan alkamispäivänä. Heidän vaiherikkaat matkansa suuntautuivat sijoituspaikkoihin eri puolille Suomea. Paluumuutto Karjalaan alkoi syyskuussa 1941 ja lopullinen lähtö Pyhäjärveltä tuli kesäkuussa 1944.

Talvisota ja välirauhan aika

Viipurin läänin Pyhäjärveltä kotoisin oleva Kaasalainen perhe, heidän mummonsa Katri Pärssinen ja lehmänsä Lypsikki oli sijoitettu Kuortaneelle talvisodan alettua.

Ranta-Knuutilan erustupa oli Katrin, Vienon ja

lasten Airan, **Eskon** ja **Annelin** koti kaksi vuotta. **Alpo** syntyi Kuortaneella. Talon toiseksi suurin huone tuntui ahtaalta, varsinkin silloin, kun Vienon mies Jussi ja veli Vilho pääsivät lomalle.

Lapset viihtyivät hyvin. Aira sai koulussa monia kavereita ja lähinaapurien lapset olivat mukavan lähellä pienempienkin lasten kannalta. Annelia ilahdutti naapurista saatu kissanpentu. Ennen pitkää hän alkoi kutsua sitä Kirre-Karreksi.

Kotirintamalla mentiin naisten komennossa ja voimin. Taloa isännöi Katrin ikäinen leskiemäntä Kaisa, ja työt tekivät hänen kolme täysi-ikäistä tyttärtään. Katri ja Kaisa olivat vanhoja ja sairaita, molemmat pian 60-vuotiaita. He ystävystyivät, ja heitä yhdisti paitsi kivut ja elämän ehto, myös usko Jumalaan.

Knuutilan molemmat pojat osallistuivat talvisotaan, Heimo jäi asevelvollisuutta suorittamaan vielä sen jälkeen. Jussi kotiutui toukokuussa samoin kuin Musta-hevonen. Jussi ja hevonen olivat hyvin terveilleita kesän 1940 maataloustöihin.

Miehen läsnäolo ilahdutti myös Esko-poikaa: hän ei ollutkaan enää talon ainoa mies. Taisipa Esko päästä mukaan hakemaan rimoja Lakajoen sahalta. Tosin rimat olivat kysytyjä häikäpönttöautojen polttoaineeksi, joten varmaa ei ole, että he saivat niitä. Eskolle oli tarjolla myös heinäkaskan polkemista heinäkuussa, että latoon mahtuisi enemmän.

Yhteiselo sujui kohtalaisessa harmoniassa. Siirtolaiset kyllä muistivat, mitkä asiat olivat olleet Karjalassa paremmin. Lehmien ei tarvinnut syödä olkia, heinä-sato riitti. Pohjanmaalla taas oli vuosisatainen perinne, että lehmät joutuvat syömään olkia varsinkin ummessa ollessaan. Parhaassa tapauksessa kasteltuun olkisirppuun oli sekoitettu jauhvoja kyytipojaksi. Karjalaiset säälsivät lehmäänsä, jos niille ei riittänyt heiniä.

– Eikä pohjalainen isäntäväki pitänyt, kun heille kerrottiin Karjalassa asioiden olleen paremmin.

Knuutilan nuorempi poika Heimo oli varusmiespalveluksessa Taivalkoskella. Kasarmeista oli

Alpo Kaasalainen Ranta-Knuutilassa 1950-luvun alussa. Kuvassa myös sotaveteraanit Heimo Knuutila ja Musta-hevonen.

puutetta, ja varusmiehet oli majoitettu maalaistaloihin. Sieltä perheen nuorin opastaa kesäkuussa 1940 kotiväkeä: ”Koittakaa pitää niitä karjalaasia hyvästi, älkääkä nuukaiklo liikaa, niin kun nämä tämän paikkakunnan asujamet. Täällä ei tiera miten täällä on. Ne valittaa upseerille kaikista ja upseerit sitten meitä haukkuu”.

Karjalaisilla oli kova ikävä kotiin. Kotona he olivat isäntiä omalla maallaan, sijoituspaikoissa toisten nurkissa lymyviä muonamiehiä, enemmän tai vähemmän ei-toivottuja vieraita.

Kun Hitler ilmoitti sodan Venäjää vastaan alkavan 22.6.1941, karjalaisten toivo heräsi, päästään takaisin kotiin. He halusivat palata kotiin heti murehtimatta sitä, millaiset olosuhteet takaisin vallaussa Karjalassa oli ja sitä, että sota ei ollut vielä lopussa.

Usko Saksan nopeaan voittoon oli laajaa Suomessa, ja takaisin vallatun Karjalan asuttamista ruvettiin suunnittelemaan heti jatkosodan alkua.

Paluumuutto

Paluumuutto ei ollut vapaata, vaan sotilashallinnon luvanvaraista ja sen piti tapahtua muutaman raja-aseman kautta.

Elokuussa 1941 lähes

koko luovutettu Karjala oli vallattu takaisin ja paluulupia myönnettiin työkykyisille henkilöille sadonkorjuuta ja syyskynntöjä varten.

Muuttolupia rajoitti asuntojen puute ja vielä muuta maatakin parempi elintarvikepuula. Joillakin paikkakunnilla lähes kaikki rakennukset olivat tuhoutuneet.

Pyhäjärvellä useimmissa taloissa oli vaurioita, mutta monikaan ei ollut kokonaan tuhoutunut. Muuttoluvan saaneiden matkustus viivästyi rautateiden vaurioiden takia. Sotilaiden ja sotamateriaalin kuljetukset olivat etusijalla. Koko Suomen elintarvikehuollon kannalta oli tärkeää korjata venäläisten Karjalaan kylvämä vilja, ja saada syysviljat kylvetyiksi. Syyskuusta alkaen 70 000 karjalaista palasi kotiinsa vuoden 1941 aikana.

Elokuussa 1941 rintama ei ollut kaukana Pyhäjärveltä ja siirtolaisiakin kiinnostanut tieto tuli kirjeessä Knuutilan Jussilta elokuun lopussa: hänet oli siirretty Räisälään, Pyhäjärven naapuripiitäjään, ja tykin jyske kuului aika kaukaa.

Joulukuun alussa Kaasalaiset palasivat kotiin. Ilmeisesti sitä ennen Vienon mies Jussi oli lomallaan käynyt tarkistamassa kodin asuinkeuhkaisuuden ja tehnyt pieniä korjauksia. Per-

heen kuopus, Kuortaneella syntynyt Alpo sai ensimmäisen hampaansa paluumatkalla. Vain mummo ja eläimet jäivät toistaiseksi Knuutilaan. Vanhusten ja lehmien kulkulupia ei tässä vaiheessa myönnetty.

Vieno kirjoittaa 13.12.1941: ”Viimeinkin sain lainaksi paperia, että saan kirjoittaa. Täällä ovat kauopat nyt niin tyhjä, että ei saa edes kirjokuria. Maittoa saamme Karjalaiselta 2 litraa päivässä. Perillä sitä nyt ollaan ja hyvin nokisia, kun uuni ei tahdo oikein vetää savuja”.

Ei ollut helppo paluumuuttajan arki. Talo oli ollut kylmälläan paitsi silloin, kun siellä oli asunut venäläisiä, jäljistä päätellen isompi joukko. Omat ruokavarastot olivat tyhjiä ja kaupakin vasta aloitelti. Öljylamppuun ei ollut öljyä ja

kirje kirjoitettiin hellan tulen valossa. Koska kylän kaupassa ei ollut tavaraa, emäntä haaveili ostavansa rukiin Kuortaneelta, rukkimestari kun oli asunut naapurissa. Nyt paluumuuttaja sai lankaa vain purkamalla vanhoja sukkanvarsia.

Rintama ei ollut kovin kaukana. Kun venäläisiä laskuvarjojoukkoja nähtiin hyppäävän Hiitolaan, nekin miehet, jotka eivät olleet asevelvollisuusiässä määrättyinä ”niitä jahtamaan”. Lapset eivät tahoneet sopeutua pimeään ja savuiseen tupaan, vaan halusivat jouluksi takaisin Knuutilaan.

Jatkuu...

ALPO
RANTA-MAUNUS

SUVANNON SEUTU 1917-1921

elämää ja ihmiskohtaloita

Elämää ja ihmiskohtaloita
vuosilta 1917-1921
Suomen itsenäisyyden alkuajoilta!

Tilaukset
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ja
Vpl. Pyhäjärvi-seura

Karjalaisseurojen Tampereen piiri on valmistuttanut KARJALA-laatan, jonka voi antaa kiitokseksi, muistoksi, lahjaksi tai kiinnittää kunnianosoitukseksi hautakiveen.

Merkkiä voi kysellä
Karjalaisseurojen Tampereen piiristä,
Matti Pirhonen, p. 050 320 2890,
matti.j.pirhonen@gmail.com.

Espanjan Aurinkorannikolla vietettiin karjalaisten praasniekkaa

Espanjan Aurinkorannikolla Fuengirolassa on asunut jo vuosikymmeniä paljon suomalaisia. Taksikuskilta saamamme tiedon mukaan tätä nykyä noin 5000 suomalaista pysyväisluonteisesti. Kun arvioon otetaan rannikolle talvikaudeksi matkkaavat ja suomalaisturistit, niin suomalaisten määrä voi yltyä jopa 30.000. Ei ihme, että paikkakuntalaiset tunnustavat suomalaiset ja suomenkieliset erinomaisen hyvin.

Suomalaiset löytävät toisensa myös ulkomailla. Hyvän esimerkin saimme kokea omalla talvilomallamme. Osallistuimme Aurinkorannikon karjalaisten talvisodan päättymispäivän 13.3. praasniekkaan eli juhlahouaalle. Kolmas toimintavuosi oli meneillään Aurinkorannikon Karjalan Ystävät -nimisessä yhdistyksessä. Syksyllä 2014 karjalaisjuurisat ja Karjalan ystävät perustivat tämän yhdistyksen. Kun saimme kutsun yhdistyksen perustajajäseneltä **Soini Hartikaiselta**, emme empiheet menä praasniekkaan Ravintola Alegriaan Fuengirolan keskustaan.

Ravintola Alegriaan omistaja **Kari Karjalainen** otti vieraat vastaan leppoisilla tervehdyksillään ja etsi itse kullekin, kymmenille henkilöille paikan. Ravintola täyttyi iloisista ilmeistä ja puheensorinasta.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Osmo Juvonen** Vpl. Pyhäjärveltä tervehti vieraita ennen lounastarjoilua lyhyellä toivotuksellaan muistuttaen, että talvisotaa pakoon lähti marraskuun viimeisenä päivänä vuonna 1939 Karjalan Kannakselta 480.000 evakkoa. Talvisotaa ja sen päättymispäivää muisteltiin, ja hän toivoikin talvisotaa liittyyviä pieniä tarinoita läsnäolijoilta.

Lohikeittoa, karjalanpaistia ja -piirakoita odotellessa Kari Karjalainen totesi ”Syötä vierasta sanoilla, kunnes ruoka kerkiävi”. Ja porina ravintolalassissa sai jatkaa.

Karjalaisten laulu kajahti mallikkaasti. Laulunlahja näytti olevan itse kullakin. Ja ruoka maistui.

Erityisen hyviä olivat karjalanpiirakat. Pojanpoikamme, vunukka Joonas kysyi, osaatko sinä mummo tehdä näitä? Kerroin, että leivoin lapsuudenkodissa oman mummon kanssa joka lauantai riisipiirakoita ja perunakakkaroita, jotka paistettiin arinala leivinuunissa. Uunissa kypsyi myös piirakoiden jälkeen karjalanpaisti ja läpääkkä. Hän katsoi silmät suurena ja epäili, osaatko tehdä sittenkään piirakoita. Annoin lupauksen, että leivotaan yhdessä, kun mennään Suomeen.

AKY:n eli Aurinkorannikon Karjalaisten Ystävien puheenjohtaja Osmo Juvonen juonnatteli juhlan ja kutsui esiintymään tuohitorven soittajan ja runonlausujan **Eki Vepsäläisen**. Hän puhalsi torveellaan ja lausui Kanteletarta.

Monia koskettavia talvisodan tarinoita saimme kuulla. Talvisodan alkua muisteli mm. **Heikki Lamppu** Sakkolasta ja rovasti **Pauli Johannes Tuohioja** Metsäpirtistä. Omat muistot sekä vanhempien ja isovanhempien kertomat tarinat näyttivät olevan erittäin hyvin mielessä.

Yhteislaulun lauloimme Veteraanin iltahuudon. Kahvin ja rahkapiirakan lomassa toivottiin Äänisen aalto -valssia. Sen tahdissa kansallispukeihin sonnustautuneet rouvat pyörähtivät valssiaskelin pienellä parketilla.

Parituntinen praasniekassa oli koettu. Kun ensimmäinen vieras nousi seisomaan todeten, että ”nyt ei pidot parane, jos ei papit vähene”, niin silloin miehenikin totesi, että lähettäisinkö mekin. Fuengirolan praasniekka avasi sekä isänmaallisuutta että karjalaisuutta.

HELKA URPONEN
o.s. Hinkkanen, vanhemmat Sakkolasta

BUSSIMATKAT VPL.PYHÄJÄRVI-JUHLILLE KESÄLLÄ 2017

Matkavaihtoehto 1: 14.-17.7.2017 (4 päivää)

pe 14.7. Menomatkapäivä
la 15.7. Vapaata ohjelmaa / kotiseuturetkiä / retki Konevitsaan *
su 16.7. Juhlapäivä
ma 17.7. Paluumatkapäivä

Majoitusvaihtoehdot:

Kiviniemessä: Hotelli & mökkikylä ”Parus” **395 euroa/hlö** ja

Hotelli Losevo **470 euroa/hlö**

Kurkijoella, Mihailin majatalo **415 euroa/hlö**

Hinnat sis. viisumin, matkat, majoituksen ja puolihoitoruokailut

* Lisämaksullinen retki 15.7. Konevitsa + 35 euroa/hlö

Matkavaihtoehto 2: 15-17.7.2017 (3 päivää)

la 15.7. Menomatkapäivä
su 16.7. Juhlapäivä
ma 17.7. Paluumatkapäivä

Majoitusvaihtoehdot:

Viipurissa Hotelli Viipuri ja Muolaassa Kuusaan motelli **310 euroa/hlö**

Hinnat sis. viisumin, matkat, majoituksen ja puolihoitoruokailut.

Bussireitit määräytyvät ilmoittautumisten mukaan.

Busseilla tehdään kotiseutukierroksia mahdollisuuksien mukaan.

Paikkoja rajoitetusti, varaathan paikkasi ajoissa!

Tarkemmat matkaohjelmat löytyvät kotisivuiltamme www.matka-niinimaki.fi

Ilmoittautumiset keskiviikkoon 31.5. mennessä.

Vastuullinen matkanjärjestäjä & ilmoittautumiset;

Matka-Niinimäki Oy 02-4865 880 / 0500-531 905

info@matka-niinimaki.fi

3482/00/Mj Mv

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ilmoittaa haettavaksi Vuoden 2017 apurahat

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ilmoittaa haettavaksi apurahoja seuraavasti:

Perinnerahasto I:stä äidinkieltä tai musiikkia opiskeleville tai tukiville henkilöille

Arvo Pärssisen rahastosta oikeus- ja taloustieteitä, sekä taloushallintoa opiskeleville

Aune ja Vilho Kähösen rahastosta opiskeluun, sekä pyhäjärveläisyyttä tukeviin tutkimuksiin

Apurahan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijan sukujuuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä (isä, äiti, isovanhemmat jne.) Hakemuksessa on mainittava esivanhemman nimi, syntymäaika, asuinkylä tai talo.

Apurahaa ei myönnetä peruskoululaisille, lukiolaisille tai apurahan aiemmin saaneille. Lisätietoja antaa Juhani Forsberg puh. 050 5112 899

Hakemuslomake on tulostettavissa säätiön kotisivuilta/apurahat

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio
Lomakkeen kaikki tiedot tulee täyttää ja kirjallinen hakemus liitteineen lähettää

30.4.2017 mennessä osoitteella

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8
00320 HELSINKI

Muistojen järvi -DVD:stä on otettu toinen lisäpainos. DVD julkaistiin v. 2007. Uuteen painokseen v. 2011 lisättiin Kaarina Pärssisen kirjoittama esite. Levyä voi ostaa seuran tilaisuuksissa tai tilata Kaisa-Liisa Korhonselta. Hinta on 20e / kpl.

KARJALAN MATKAT 2017

18.-22.5. Viipuri – Pyhäjärvi – Käkisalmi – Sortavala – Petroskoi – Karhunmäki – Kivatsun putous – Poentsan kanava. Hinta: 650 e (Yöpyminen Hotelli Pohjolassa Petroskoissa)

8.-11.6. Viipuri – Pyhäjärvi – Käkisalmi – Valamo – Räisälä. Hinta: 435 e (Yöpyminen Hotelli Kiviniemi ja Mökkikylä Purje)

30.6.-3.7. Viipuri – Pyhäjärvi – Räisälä – Käkisalmi – Valamon luostari
Hinta: 450 e (Yöpyminen Hotelli Purje)

14.-17.7. Viipuri – Pyhäjärvi – Käkisalmi – Konevitsan luostari. Hinta: 435 e (Yöpyminen Hotelli Kapteeni Vuodensalo)

11.-14.8. Viipuri – Pyhäjärvi – Käkisalmi – Valamon luostari. Hinta: 450 e

14.-19.9. Viipuri – Pyhäjärvi – Käkisalmi – Sortavala – Petroskoi – Karhunmäki – Kivatsun putous – Poentsan kanava.
Hinta: 650 e (Yöpyminen Hotelli Pohjola Petroskoi)

Hinnat sisältävät:
Matkan, majoituksen, viisumin, ruokailun ja retkievät.

Tiedustelut: Heli Salminen puh. 050 5671586
Olli Lönnberg 0500 222052

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteenmuutos puh. 040 730 2622 tai toimitukseen sähköpostilla tai nettisivuilta löytyvällä lomakkeella.

Osoite ei muutu vain postiin ilmoittamalla.

Vpl. Pyhäjärvi-seura kerää Helsingistä lähtevää ryhmää Pyhäjärvi-juhlille Kannakselle

Osallistumme Heli Salmisen järjestämään matkaan Vpl. Pyhäjärvi-juhlille 14.-17.7. Lähtö Helsingistä pe 14.7. noin klo 8. Ilmoittautuminen ja tarkempia tietoja: Kaisa-Liisa Korhonen 0505905433 ja Eeva-Liisa Miikkola 0503417411.

Varaamamme paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä 15.5.asti.

Katso oheinen Heli Salmisen erillinen matkailmoitus!

Ensi kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhlille tulijat/ matkanjärjestäjät ja omatoimisesti matkalle lähtevät

Käytännön järjestelyjen sopimiseksi pyydämme pikaisesti ottamaan yhteyttä säätiön asiamieheen

Kirsti Naskaliin (puh. 040 7192 692, s-posti: kirsti.naskali@gmail.com)

tai hallituksen puheenjohtajaan Pertti Hakaseen (puh. 0500 505 997, s-posti: pertti.hakanen@eduskunta.fi).

WERNITSAN VILJELYKSILTÄ SORTANLAHDEN KAUPPAPAikkaan

Kyläkirja kertoo Vpl. Pyhäjärven Wernitsan, Sortanlahden, Haapalan ja Rautakorven kylähistoriaa. Tarinoiden tukena selkeät karttalehdet.

Hinta 40 euroa + postitus ja pakkaus.

Kirjan toimittanut Ikaalisten Karjalaseura
Yhteystiedot, puh. 040 734 28 65 /
sähköposti, lea.jokinen@ippnet.fi

Hyvät pyhäkylloiset, jälleen on vuosi vierähtänyt ja on aika yleiseen kokoukseen.

Kokous on 22.4.2017 Kiikassa Kinnalan Koukulla Haapaniementie 21. Kokous alkaa kello 11.30 ruokailulla, josta perimme 20 euroa henkilöä. Kello 14.00 alkaa uuden kirjan ”Taubilan kartano - lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan” julkistamistilaisuus.

Kirja on myytävänä tilaisuudessa 30 euroa. Muulloin postikulut lis. hintaan. Ilmoitathan ystävällisesti tuloastasi jompaan kumpaan tai molempiin tilaisuuksiin Seija Jokiselle puh. 040 8355820, sähköposti seija.jokinen@netti.fi tai Mauri Hauhialle puh. 040 0213369, sähköposti taubila@pp.inet.fi. Vpl Pyhäkylä-Seura tarjoaa kahvit tilaisuuden lopuksi.

Olette kaikki tervetulleita!

Vpl Pyhäkylä-Seura
Hallitus

Taubilan kartano

- lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit 10 euroa
kappale
+ postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh.044 281 5047
tai
pirjo.kiiala@gmail.com.

Seuraava Pyhäjärvi-lehti
ilmestyy toukokuussa 2017.

Aineistot toimitukseen viimeistään **pe 12.5.**
mennessä, kiitos!

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta helmenharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muutama iso koko jäljellä.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elokuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.

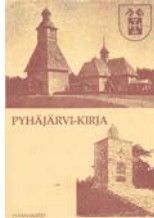
Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl. Hanki myös kirja **Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita**: hinta jäsenille 30 euroa, muille 40 euroa.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

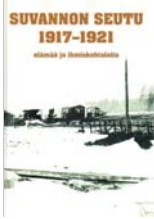
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murrenasto
selityksineen.
Hinta 25 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki
136 s. Reino Äikiä, 2008.
Runsaasti kuvia ja muis-
teluita säätiön alkua ajoilta
ja eri paikkakunnilla pidi-
tyistä Pyhäjärvi-juhlista
ja muista pyhäjärveläisten
tapahtumista.
Hinta 20 euroa.

**Suvannon seutu
1917-1921, elämää ja
ihmiskohtaloita**
336 s.
Suvannon seudun
paikallishistorian
työryhmä, 2015.
Hinta 40 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
pöytästandaari**
Suunnittelu Kaarle Viika,
1963. Hinta 42 euroa.

**Vpl. Pyhäjärvi-
isännänviiri**
Koko 45x400 cm.
Suunnittelu Kaarle Viika,
1992. Hinta 75 euroa.

**Hintoihin lisätään
postituskulut.**

Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh.044 281 5047 tai
pirjo.kiiala(at)gmail.com.

Mistä löydän hyvät lahjat?

Tässä vihjeet: Hanki kirjapari
Kaunistu Vpl Pyhäjärveä, osat I ja II.
Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
Hinta vain 95 euroa + läh. kulut.

**Suvannon seutu 1917-1921
elämää ja ihmiskohtaloita** 335 sivua.
Hinta vain 40 euroa + läh. kulut.

Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä
ilman lähetyskuluja.
Sekä <http://vpl-pyhaajarvi.fi> kirjapuoti.

TAPAHTUMAKALENTERI

Vpl. Pyhäkylä-Seuran sääntömääräinen kokous Kinnalan Koukulla 22.4. 2017 klo 11.30. Kokouksen jälkeen klo 14.00 alkaa uuden Taubila-kirjan julkistamistilaisuus. Ilmoitathan tulostasi Seija Jokiselle puh. 040 8355820 tai Mauri Hauhialle puh. 040 0213369. Katso tarkemmin maaliskuun lehdestä. Tervetuloa!

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvikerhon kevätkauden viimeinen tarinatuokio on keskiviikkona toukokuun 3. päivänä klo 12 osoitteessa Satamakatu 16 A (kerhuuone). Huomioi muuttunut paikka ja alkamisai-
ka! Yhteinen retki Vpl. Pyhäjärvi-seuran kanssa peruuntui, mutta omaa retkeä toiseen ajankohtaan suunnitellaan ja tiedotetaan Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä. Kerho jää kesätauolle ja kokoontuu jälleen syyskuussa. Lisätietoja toiminnasta antaa sihteeri Pirjo Kiiala puh. 044 2815 047.

Tulevana kesänä huomioitavia tapahtumia mm:
4.6. klo 18 Muisto elää -patsaalla Karjalanpuistossa Tampereen Kalevassa Karjalaisseurojen yhteinen tapahtumatuokio, jonka järjestelyistä vastaa tänä vuonna Karjalaisseurojen Tampereen piiri.

16.-18.6. Karjalaiset Kesäjuhlat Jyväskylässä.
16.7. Pyhäjärvi -juhlat entisellä kotiseudulla.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon toukokuun kokous pidetään torstaina 4.5.2017 klo 13 alkaen Paasikivenkatu 10:n kerhuuoneessa Lahdessa. Sovitaan Pyhäjärvi-juhliin lähdistä. Yllätysvieras! Tervetuloa!

Viipurin Lauuluveikot 120 vuotta. Konsertit Vüpurissa; 20.5. klo 18 Kulttuuripalatsi ja 21.5. klo 13 Pietari Paavalin kirkko. Vapaa pääsy.

Montruan, Pöhlölän ja Kalamajan jakokunta tiedottaa! Jakokunnan kokous ja kesäretki järjestetään su 2.7.2017. Ilmoittautumiset ja lisätiedot: Pertti Pohjolainen, 0504000171 tai yrjokaasalainen45@gmail.com, tai 0400626770. Tervetuloa!

Kukkojen sukuseura. Liitymme Vpl. Pyhäjärvi-juhliin järjestettyyn bussimatkaan. Matkavaihtoehdot 14.7.-17.7. tai 15.7.-17.7. Sukuseuran vuosikokous Pyhäjärvellä 15.7. päiväohjelman jälkeen. Kokouksen yhteydessä nauataan sukuseuran viime vuonna hankittu lippu, ja käyttöön lippu on tarkoitus vihkiä Pyhäjärvi-juhlien yhteydessä. Tarkempia tietoja matkasta www.matkaniinimaki.fi. Ilmoittautumiset 31.5. mennessä Matka-Niinimäki 02-4865880/ 0500-531 905 ja info@matkaniinimaki.fi. Sukuseuran puolesta pyydetään ilmoittamaan matkalle osallistumisesta Jari Kukolle, puh. 0400-965 596 tai jari.kukko@kolumbus.fi.

Vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-lehtiä voit katsella netistä kotisivuiltamme.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhaajarvisaatio

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsontie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi

**Tilaukset, jakeluhäiriöt ja
osoitteenmuutokset:**
Toimitus, päätoimittaja
Korpimetsontie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies**
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen, Pertti
Hakanen, Mauri Hauhia,
Kirsti Naskali, Esko Pu-
lakka, Markku Pässinen ja
Marjo Ristilä-Toikka.

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituksella on oikeus
lyhentää ja muokata
lehteen lähetettyä aineistoa.

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikokous
nat